

FÜST MILÁN - SZABÓ LŐRINC - TÓTH ÁRPÁD

A Vándor elindul

(antológia)

TARTALOM

TÓTH ÁRPÁD (1886-1928) **VÁLOGATOTT VERSEK**

MEDDŐ ÓRÁN
HAJNALI SZERENÁD
ŐSZI KÉRDÉS
RÍMES, FURCSA JÁTÉK
VÍZIÓ A VONAT ABLAKÁBÓL
ELÉGIA EGY REKETTYESBOKORHOZ
ÁPRILIS
MÁRCIUS
AQUINCUMI KORCSMÁBAN
EGY LÁNY A VILLAMOSBAN
NÉZZ RÁNK, ADY ENDRE!
JÓ ÉJSZAKÁT!
KÖRÚTI HAJNAL
ESTI SUGÁRKOSZORÚ
LÉLEKTŐL LÉLEKIG
EZ MÁR NEM NYÁRI ALKONYAT
IFJONTI JÓK MÚLÁSÁN
EREDJ, SZERELEM, SZÉP SEHONNAI!
SZÉTHULLT LÉGIÓKKAL
ÚJ TAVASZIG VAGY A HALÁLIG
JÓZANUL ÉS FANTÁZIÁTLANUL
ÁPRILISI CAPRICCIO
EZ A NAP IS

FÜST MILÁN (1888-1967) **VÁLOGATOTT VERSEK**

LEVÉL AZ IFJÚSÁGRÓL
EGY RÉGI KÖLTŐ MŰVE: ÓDA A
FEJEDELEMHEZ!
ELÉGIA
A KALANDOR
ÖRÖKÉLET
ZSOLTÁR
AZ IGAZ BÍRÓHOZ!
A SZÓLÓMŰVES
SZELLEMEK UTCÁJA
ÖREGSÉG
ÖNARCKÉP
A HOLDHOZ
ESTE VAN
„HA CSONTJAIMAT MEG KELLETIK ADNI”
A MAGYAROKHOZ
EMLÉKEZETŰL

SZABÓ LŐRINC (1900-1957) **VÁLOGATOTT VERSEK**

A VÁNDOR ELINDÚL
BOLONDOK
POLITIKA
A PÁRT VÁLASZOL
FIATALOKHOZ
HAZÁM
SZERETLEK
SEMMIÉRT EGÉSZEN
A HOMLOKODTÓL FÖLFELE
KÁR
NYITOTT SZEMMEL
JANG DSU ÜZENETE
ÉJFÉLI KÖZJÁTÉK
ÖRÖK ÉLET
VÁLASZ
MÁRCIUS A KÖRÚTON

TÜCSÖKZENE RÉSZLETEK

A NYUGODT CSODA
EGY VOLT A VILÁG
TEMPLOM UTCA 10
ROPPANT VILÁG
A TÚLSÓ PART
„TÁRSUK LESZEK”
KÖZBEN A TÜCSKÖK
KÖVEK ÉS LÁTOMÁSOK
SZÉTHULLOTT VILÁG
BABITS
A LEGFŐBB BOLDOGSÁG
MI MÉG?
SZÍVTROMBÓZIS, TIHANY

A HUSZONHATODIK ÉV RÉSZLETEK

OSTROM UTÁN
A HÍR
A MEGHITT PERC
KERESZTÉNYEK
KÉPZELT PÁRBESZÉD
IDEGEN NŐ EGY VITORLÁSON
KÉTSZÁZ NAPJA
LELKEKNEK EGYESSÉGE
A KEZDETE VOLT CSAK...
MÁS NŐK
KÁR VOLT, VAGY MEGÉRTE?
MOST CSAK LÉLEKBEN
VALAMI ÖRÖK
SOHA
ÉBREDÉS
SOKÍZÜLETI GYULLADÁS

TÓTH ÁRPÁD
(1886-1928)

Válogatott versek

MEDDŐ ÓRÁN

Magam vagyok.
Nagyon.
Kicsordúl a könnyem.
Hagyom.
Viaszos vászon az asztalomon,
Faricskák lomhán egy dalon,
Vézna, szálnalmas figura, én.
Én, én.
S magam vagyok a föld kerekén.

HAJNALI SZERENÁD

Virrad. Szürkül a város renyhe pizska,
De túl, az enyhe, tiszta messzeségben
Új rajzlapját kifeszíti az égen
A hajnal, a nagy impresszionista.
Ezüst ónnal szeszélyes felhőt rajzol,
És álmodozva pingál enyhekéket,
S ragyogva tűzi az isteni képet
Az űrbe a hold, nagy rajzszög, aranyból.

A sötétség, az éji, rút csuha,
Lebomlik a fák törzsén nesztelen,
S borzong a jó hűvösben meztelen
Az erdő, az örök, buja csuda:
Most, mielőtt pompás testét kitarja
Mindenkinek, nyújtózik hallgatag,
S várja, hogy a vén, dús kéjenc, a Nap
Aranyfésűt tűzzön nagy, zöld hajába.

De itt, a szűk utcák közé bezárva
A szürke hajnal szennyes és sivár,
Nagy, sárga szirmát elhullatta már
A lenge gázláng, az éj bús virága.
Itt-ott mered csak s furcsán, betegen
Lobog a kétes és nehéz homályba
Egy-két borús fa, mint faközöld fáklya,
Mely vakon leng a siket tereken.

Annuska, alszol? bús utcák során
A bús hajnalban járok egyedül,
S hogy vigasztaljon, halkan hegedül
Fantáziám, a magános cigány:
Erdőkkel, éggel, ajkad mosolyával
Hangfogózza dalát, míg ballagok,
Jó volna most megállni ablakod
Alatt egy édes, fájó szerenáddal.

A szívem adnám oda hegedűnek,
A szívem, melyből bú és vágy zokog,
Lopjon szivedbe enyhe bánatot
És kósza vágyat, mely árván röpülget,
Hogy szűz álmodban, halkan, édesen,
Nem is sejtve, hogy könny az, amit ejtesz,
Álmodban, mit reggelre elfelejtesz,
Sirasd el az én züllött életem.

ŐSZI KÉRDÉS

Jártál-e mostanában a csendes tarlón este,
Mikor csillaggal ékes a roppant, tiszta tér,
S nagy, lassú szekerek ballagnak haza, messze,
S róluk a szénaillat meghalni visszatér?

És fájt-e, amíg nézted a nyárfát révedezve,
Hogy reszket agg feje, az ezüstösfehér,
S hogy édes életednek újra egy éve veszve,
Mert viszi már Szeptember, a nagy szénásszekér?

S ültél-e elfáradva kemény, útmenti kőre,
Merőn bámulva vissza az elvakult időkbe,
És feldöbbenve: jaj! ha most ledőlnél halva!

S eszméltél-e fel árván az éji hidegen,
Mikor a késő szellő, mint kósza, idegen
Eb, lábadhoz simúlt s bús kezeidet nyalta?

RÍMES, FURCSA JÁTÉK

Szeszélyes, bús ajándék
E rímes, furcsa játék,
Óh, zokog, bár negédes, -
Fogadd szivedbe, édes!

Mert csupa szívbe vert seb
Vérszínezi e verset,
Mint halvány őszi rózsa
Szirmát az őszi rozsdá.

De lásd, egyebem nincsen,
Se birtokom, se kincsem,
Nem adhatok tenéked,
Csak ily borús zenéket.

Szebb volna büszke kastély
Termén egy fényes estély,
Vagy lágy keréken zajló
Kocsidba drága pejlo...

Vagy elrobajló fülke
Ringó pamlagján dülve
Elnézni, merre foszlott
A sok távíró-oszlop...

Vagy úzni falka fürtjét,
Hallani hallali kürtjét,
Míg elfakúl porosra
A frakk vidám pirossa...

Vagy tán az volna szebb lét:
Nézni istennők keblét,
Hol antik ívek árnyán
Mereng sok régi márvány...

Vagy Svájcban lenni vendég:
Csodálni naplementét,
Vagy vinne halk fedélzet,
Hol a banános dél szebb...

Óh, mind e rím mi kába,
Óh, mind e vágy hiába,
Nekünk, két árva rabnak,
Csak sóhajok maradnak...

De hallgasd most e verset,
E torz kedvvel kevertet,
Zsongítson furcsa hangja,
Mint füstösképü banda:

Itt flóta, okarina
S hegedük soka rí ma,
Száz hangszer, minden rím más,
S vén bánatom a primás.

Izzék a dal duhajjá,
Csattanjon vad csuhajjá,
Majd haljon el sohajtón,
Fejem öledbe hajtom.

Csönd. Ajkaim lezárva.
Ringass: árva az árvát,
Igy, sírj csak, rámhajolva,
Meghalni volna jó ma...

VÍZIÓ A VONAT ABLAKÁBÓL

Fájt-é már szívetek a gyorsvonatban
Hallgatva lágyan zúgó kerekét,
Át néma síkon, holdas alkonyatban,
Nézhén az ablak sötét keretét,
Min úgy tűnik a táj át, tovafolyva,
Szeszélyes rajz, mit gyors kéz letörül,
Mintha bús művész bús vázlata volna,
Ki száz képet kezd, s egynek se örül?

És őriz-é a lelketek ily tájat,
Mely tovaszédült a vonat mögött,
De mégis emlék, s mégis egyre fájhat,
Bár múlt takarja s messzeség, örök?
Tán tört íve egy híd vén vonalának,
Vagy egy idegen országúti hárs, -
Ránéztetek, s akkor sírt fel a bánat,
Fülkékben a titkos útítárs...

Egy ismeretlen, bús kis állomásnak
Képét így őrzöm, vitt a gyorsvonat,
Azt hittem akkor, hogy öröm vár másnap,
Mely felzendíti rekedt sorsomat,
S künn messzi sík mélyült a végtelenbe,
Távol hegy rémlett, kettős, lomha kúp,
Mintha egy roppant teve púpja lenne,
S a holdat vinné, sárga nagy batyút...

S egyszerre csüggedt, sötét karavánok
Búját küldte a táj, mit az éj rajzolt,
S oly céltalannak rémlett, amit várok,
Hogy szívem lüktetve lökte a jajszót:
„Óh, vágyam, vágyam, sivatag hajója,
Hová viszed fantasztikus batyúd?
Holdbéli kincsed? hisz régen homokba
Fúródott minden szép és boldog út...”

S szívemben itt van most is ferde rajza
Az éji látomásnak, s felremeg,
Ha kicsiny üdvért vaskorbácsu hajsza
Új útra vérzi fáradt lelkemet,
Óh az az éj, nagy fekete lován,
Lobogó fehér felhőburnuszával,
Mint komor arab üget tétován,
S örök társam a Szaharákon által...

ELÉGIA EGY REKETTYEBOKORHOZ

Elnyúlok a hegyen, hanyatt a fűbe fekve,
S tömött arany diszét fejem fölé lehajtja
A csónakos virágú, karcsú, szelíd rekettye,
Sok, sok ringó virág, száz apró légi sajka.
S én árva óriásként nézek rájuk, s nehéz
Szívemből míg felér bús ajkamra a sóhaj,
Vihar már nékik az, váratlan sodru vész,
S megreszket az egész arany hajóraj.

Boldog, boldog hajók, vidám lengők a gazdag
Nyárvégi délután nyugalmas kék legén,
Tűrjétek kedvesen, ha sóhajjal riasztgat
A lomha óriás, hisz oly borús szegény.
Tűrjétek kedvesen, ha lelkének komor
Bányáiból a bú vihedere kereng fel,
Ti nem tudjátok azt, mily mondhatlan nyomor
Aknáit rejti egy ily árva szörny, egy - ember!

Ti ringtok csendesen, s hűs, ezüst záporok
S a sűrű napsugár forró arany verése
Gond nélkül gazdaguló mélyetekig csorog,
Méz- s illatrakománnyal teljülvén gyenge rése;
Ti súlyos, drága gyöngyként a hajnal harmatát
Gyűjtitek, s nem bolyongtok testetlen kincs után,
Sok lehetetlen vágynak keresni gyarmatát
Az öntudat nem űz, a konok kapitány.

Én is hajó vagyok, de melynek minden ízét
A kínok vasszöge szorítja össze testté,
S melyet a vad hajós örült utakra visz szét,
Nem hagyva lágy öbölben ringatni bóját restté,
Bár fájó szögeit már a létentúli lét
Titkos mágneshegyének szelíd deleje vonzza:
A néma szirteken békén omolni szét,
S nem lenni zord utak hörgő és horzsolt roncsa.

És hát a többiek?... a testvér-emberek,
E hányódó, törött vagy undok, kapzsi bárkák,
Kiket komisz vitorlák vagy bús vértengerek
Rettentő sodra visz: kalózok s könnyes árvák, -
Óh, a vér s könny modern özönvizébe vetve
Mily szörnyű sors a sok szegény emberhajóé:
Tán mind elpusztulunk, s nincs, nincs közöttünk egy se,
Kit boldog Ararát várhatna, tiszta Nőé.

Tán mind elpusztulunk, s az elcsitúlt világon
Csak miriád virág szelíd sajkája leng:
Szivárvány lenn a fűben, szivárvány fenn az ágon,
Egy néma ünnepély, *ember-utáni* csend,
Egy boldog remegés, és felpiheg sohajtva
A fájó ősanyag: immár a kinnak vége!
S reszketve megnyílik egy lótosz szűzi ajka,
S kileng a boldog légbe a hósín szárnyu Béke.

ÁPRILIS

Április, óh, Április,
Minden csínyre friss!
Faun-bokájú, vad suhanc,
Ujra itt suhansz!
Vásott cigánykereked
Porozza a tereket,
Repül a szemét,
Levegőbe parazsat
Hintegetsz és darazsat,
Illatot s zenét!

Némely ingó és rügyes
Ág végére már
Küldöd: kússzék az ügyes
Katicabogár,
Mint árbócra egy piros,
Pettyes zubbonyú,
Fürgelábú és csinos
Kis matrózfiú!
Kémleli a láthatárt:
Mennyi fény! mi az?
S zümmög zengő, napba-tárt
Szárnyakkal: tavasz!

Szunnyad még a tél-mező,
Fáradt, vén paraszt,
Fűszakálla csendbe nő,
Megcibálsz azt,
Majd meg méznél illatosb
Szellőfésűvel

Fésülöd, s szólsz: hé, de most
Lomha szolga, fel!
Szundikálás volt elég,
Vár az új robot,
Mit álmodtál, vén cseléd,
Krumplit vagy zabot?

S reszket s kacag a liget,
Cserje meg bozót,
Gyengebőrű testüket
Ugy csiklándozod;
Minden erdő egy bolond
Hejehuja-hely,
Nincsen még seholse lomb,
Csak virágkehely:
Izzad még a levelek
Vajudó rügye,
S a szírom már lepereg:
Csókos szél vigye...

S átsuhansz a városon,
Bérházak felett,
Felragyog sugároson
Sok vak emelet:
Reszkető, bibor varázs
Vén kémény fala,
Lányszemszínű kék parázs
A szelíd pala.
Mély, sötét udvar felett
Négyszögű egen,
Táncos lábad emeled,
Mint halk szőnyegen.

S padlásablakot, kitört
Sarkon fordulót,
Villogtatsz, mint zsebtükört
Pajkos nebulók:
Zsupsz! a földre hull a fény!
S ím a szenny alól
Nyútt hang sír, tán a szegény
Por maga dalol?
Vak lap-árus: eleven
Bús utcaszemét,
Sütkérez a melegen,
S nyitja holt szemét...

Április, óh, Április!
Míg tánccal suhansz,
Látogass meg engem is,
Víg, örök suhanc,
Hisz egy régi kikelet

Furcsa reggelén
Együtt érkeztem veled
Földi útra én:
Szólt arany szimfónia
Napfény-húrokon,
S bölcsőmnél te, fény fia,
Álltál, víg rokon!

Április-testvérem, óh!
Hol van az a kor?
Ifjúságom harvadó
Kankalin-csokor,
Elpártoltam tőled én,
Nem veszed zokon?
Hej, beteg s fanyar legény
A régi rokon:
Ha a tavaszt élvezi,
Nézzén langy egét,
Bánatát is felveszi,
Mint szemüvegét...

Április, óh, Április,
Simogass, vezess!
Hadd legyek ma újra kis
Jó öcséd, kezes,
Hadd feküdjem tarka fák
Alján, inni fényt,
Míg arcomba szöcske vág
Zöld parittyaként,
Míg szememre patyolat
Szirom lengve jön,
S kis selyem-sátra alatt
M megbúvik a könny...

Óh, tán akkor, míg a méz
Színű nap lehull,
Bordám közúl a nehéz
Szív is elgurúl,
Imbolyog még, menni fél,
Majd gyáván, sután,
Bíbor labda, útra kél
Tűnő nap után:
Táncol, ugrik, fellebeg,
Enyhén száll tova,
Felfogják a fellegek,
S nem fáj már soha...

MÁRCIUS

A ritkás ágak zöldjén átveti
A messzi nap a sűrű sugarat,
Mint végtelen arany sodronyt, egy égi
Vezeték dús hálózata s a fák
Zsonganak, mint sínmenti nyurga póznák,
Ha rajtuk szárnyas, forró hír repül:
A földnek a Tavasz telefonál...

És reszket a liget, mint zsenge szűzlány,
Feszül ezer kis lombkeble keményen,
S a város, ez a bús, tüdőbeteg
Gyári munkás is mozdúl: karjait,
A vézna gyárkéményeket kinyújtja,
Beszipantja a távol illatot,
És mámoros, gyulladt dalokba kezd.

Óh gyúlt világ! óh drága március!
Rügyek, szerelmek, forradalmak
Évadja -, a villámló ablakokban
Celzius-létráját riadva kússza
Az izgatott, rab higany-szál: a vén
Hűlő világnak újra láza van;
Trilláz a fényben reszkető magas
Tűzfalak közt, mint furcsa és kemény

Rigóhang, egy inas-száj szurtos füttye,
S rekedt autótülök, biciklicsengés,
Sikoltó sín, trappos paták alatt
Az utcakő gránit feleselése,
Harang, rikkancsok, anda zongorák
Skálája a politúros homályból
S az emberi lélegzés halk zenéje
Szédülten szaporázza ritmusát...

Óh most minden zugát e messzi gömbnek:
Tág tengerek zöldinyű habtaréját,
Folyók parallel partját, ifju erdők
Testén az átnyilalló édes allét,
A földeken a millió barázdát
És minden városok sűrűn rakott
Ragyogó ház-sorát valami vad vágy
Feszíti szét, mint megszámlálhatatlan
Gigászi fogsort, felvonagló ajkat,
Hogy velük a setét föld felrikoltsa
Örök dalát a titkos végtelenbe:
Óh élet, élet, élet, Március!

S konok trónusán reszket a halál.

AQUINCUMI KORCSMÁBAN

Vén sváb, csapláros úr, adj hűvös, méla bort,
Mint künn az esti lég, mely bánatokkal ordas,
Most asztalomra vén, nehéz kupákat hordass,
Hadd ülök csöndesen magányos úri tort!

Ülj mellém és kocints, apró germán szemed
Mélyén a kék ravaszság szelíden hűnyjon el,
Ős testvér, méla sváb, - nem érzed? - sírni kell!
Aquincum sok köve, nézd, minket is temet!

Kocints, igyunk! - kire? - kocints a régi, holt
Leányra, akit itt a langyos, régi fürdőn
Szelíd hullám ölelt, s a fénylő, sárga fűrtön
Hanyatló Róma bús napfénye haldokolt.

Óh, más táj van-e még, ahol így tud a rest
Aranynap haldokolni s hanyatlani dicsőség?
Tudod-e, mennyi nép vidám és hetyke őset
Ölelte komoran az aquincumi est?

Kocints közülük egyre, egy barna, halk lovasra:
Megállt az esti marton, nézte a vérző fákat,
S nem tudta, mért: szívére reálehelt a bánat,
Mint az alkonyi párák a mellén fénylő vasra.

Körül sátorkúpok keltek a köveken,
Nagy, lomha buborékok a népvándorlás árján, -
Elpattantak azóta, nyomtalanúl és árván,
S az a setét lovas tán ősem volt nekem...

Kocints, vén sváb! - ragyog az aquincumi este,
Hanyatló napba néz hanyatló nép fia,
Igyunk, örök sor ez, örök komédia,
Új hajnal víg tüzét frissebb fajzat keresse...

Kocints... a bús kupát hajtsuk fel még vigan,
Igyunk az idegen, jövődő, messzi lányra,
Ki majd itt dől le nászra és annyi dőre, árva
Nép sírján gondtalan, boldog sarjat fogan...

EGY LÁNY A VILLAMOSBAN

Fiatal lány volt, ám ölébe ejtett
Szemmel már úgy ült, mint dús terhű nő,
Ki révedezve sejtí már a rejtett
Jövőt, mely szíve alján csendbe nő,
Maga körül minden zajt elfelejtett,
Lesiklott róla Gond, Tér és Idő, -
Körötte durva, lármás utasok
Tolongtak, s ő csak ült és olvasott.

Néztem hevült arcocskáját merengve:
Ki tudja, milyen sötét hivatal
Felé viszi szegény leányt a zengve
Robogó, zsúfolt, sárga ravatal?
De addig még övé a betűk lelke,
A kopott regény minden szava dal:
Grófnővé szépül, herceg lejt feléje,
S féltérden helyezi szívét eléje.

S megáldottam magamban ócska könyvét;
Óh, mert lehet akármi ponyva bár,
Letörli egy sorsocska árva könnyét,
S a vad világ többé nem oly sivár:
Egy árnyalattal tűrhetőbb, egy gyöngéd
Sóhajjal jobb, nem fáj úgy élni már, -
Egy rossz író is így érhet föl tisztelt
Rendű és rangú harminchat minisztert!

Ó, hadd rontsák hát mások a világot,
Politikák, jelszavak és hadak!
Csak a tollakat ne fogja meg átok,
Írók kicsinyje s nagyja, rajta csak!
Isten szívét nem bízta, csak tirátok,
S míg ég és föld bús rommá omlanak,
Hű könyveinkben daloljon a lélek
Vigaszos daccal: mégis szép az élet!

NÉZZ RÁNK, ADY ENDRE!

(A „Halottak élén” új kiadására)

Meghalt az Élet, és elmúlt a Harc, -
Figyelsz-e még e tespedt, tompa csendre?
A sír mélyéből, büszke, dacos arc,
Figyelsz-e még ránk, harcos Ady Endre?

Érdemes még szemedet vetni ránk?
Nézni a hetyke magyar sors kudarcát?
Országunk csorbult, tépett a gunyánk,
S az isten is arrább fordítja arcát.

Kik körülálltuk a ravatalod,
Ma már tudjuk, vezeklőn, törve sírva,
Hogy nem te voltál akkor a halott, -
Mi dőltünk zsibbadt, léha, szörnyű sírba!

Csak vad órákon kél és kavarog
A szittya sír, a kísérteti csontház,
És marjuk egymást, esett magyarok,
Árva az árvát, csontvázat a csontváz.

Óh, Ady Endre, Messiás-magyar!
Riaszd szét lidércálmát a halottnak!
Bús Lázár-szívünk még élni akar,
Ontsd rá napos tüzét élő dalodnak!

Ha igazán szeretted, nézz le ránk,
Oszlopnak gyúlva sorsunk síri éjén:
Járj előttünk, dicsőült Égi Láng,
Élni akaró bús halottak élén!

JÓ ÉJSZAKÁT!

Falon az inga lassú fénye villan,
Oly tétován jár, szinte arra vár,
Hogy ágyam mellett kattanjon a villany,
S a sötétben majd boldogan megáll.
Pihenjünk. Az álomba merülőnek
Jó dolga van. Megenyhül a robot,
Mint ahogy szépen súlya vész a kőnek,
Mit kegyes kéz a mély vízbe dobott.

Pihenjünk. Takarómon pár papírlap.
Elakadt sorok. Társtalan rimek.
Megsimogatom őket halkán: írjak?
És kicsit fájón sóhajtom: minek?
Minek a lélek balga fényüzése?
Aludjunk. Másra kell ideg s velő.
Józan dologra. Friss tülekedésre.
És rossz robotos a későnkelő.

Mi haszna, hogy papírt már jó egypárat
Beírtam? Bolygott rajtuk bús kezem
A tollra dőlve, mint botra a fáradt
Vándor, ki havas pusztákon megyen.
Mi haszna? A sok téveteg barázdán
Hová jutottam? És ki jött velem?
Szelíd dalom lenézi a garázdán
Káromkodó és nyersdalú jelen.

Majd egyszer... Persze... Máskor... Szebb időkben...
Tik-tak... Ketyegj, vén, jó költő-vigasz,
Majd jó a kor, amelynek visszadöbben
Felénk szíve... Tik-tak... Igaz... Igaz...
Falon az inga lassú fénye villan,
Aludjunk vagy száz évet csöndben át...
Ágyam mellett elkattantam a villanyt.
Versek... bolondság... szép jó éjszakát!

KÖRÚTI HAJNAL

Vak volt a hajnal, szennyes, szürke. Még
Üveges szemmel aludtak a boltok,
S lomhán söpörtek a vad kővidék
Felvert porában az álmos vicék,
Mint lassú dsinnek, rosszkedvű koboldok.

Egyszerre két tűzfal között kigyúlt
A keleti ég váratlan zsarátja:
Minden üvegre száz napocska hullt,
S az aszfalt szennyén szerteszét gurúlt
A Végtelen Fény milliomm karátja.

Bűvölten állt az utca. Egy sovány
Akác részegen szította be a drága
Napfényt, és zöld kontyában tétován
Rezdült meg csüggeteg és halovány
Tavaszi kincse: egy-két fűrt virága.

A Fénynek földi hang még nem felelt,
Csak a színek víg pacsirtái zengtek:
Egy kirakatban lila dalra kelt
Egy nyakkendő; de aztán tompa, telt
Hangan a harangok is felmerengtek.

Bús gyársziréna bűgött, majd kopott
Sínjén villamos jaidúlt ki a térre:
Nappal lett, indult a józan robot,
S már nem látták, a Nap még mint dobott
Arany csókot egy munkáslány kezére...

ESTI SUGÁRKOSZORÚ

Előttünk már hamvassá vált az út,
És árnyak teste zuhant át a parkon,
De még finom, halk sugárkoszorút
Font hajad sötét lombjába az alkony:
Halvány, szelíd és komoly ragyogást,
Mely már alig volt fények földi mása,
S félig illattá s csenddé szűrte át
A dolgok esti lélekvándorlása.

Illattá s csenddé. Titkok illata
Fénylett hajadban s béke égi csendje,
És jó volt élni, mint ahogy soha,
S a fényt szemem beitta a szivembe:
Nem tudtam többé, hogy te vagy-e te,
Vagy áldott csipkebokor drága tested,
Melyben egy isten szállt a földre le,
S lombjából felém az ő lelke reszket?

Igézve álltam, soká, csöndesen,
És percek mentek, ezredévek jöttek, -
Egyszerre csak megfogtad a kezem,
S alélt pilláim lassan felvetődtek,
És éreztem: szivembe visszatér,
És zuhogó, mély zenével ered meg,
Mint zsibbadt erek útjain a vér,
A földi érzés: mennyire szeretlek!

LÉLEKTŐL LÉLEKIG

Állok az ablak mellett éjszaka,
S a mérhetetlen messzeségen át
Szemembe gyűjtöm össze egy szelíd
Távol csillag remegő sugarát.

Billió mérföldekről jött e fény,
Jött a jeges, fekete és kopár
Terek sötétjén lankadatlanúl,
S ki tudja, mennyi ezredéve már.

Egy égi üzenet, mely végre most
Hozzám talált, s szememben célhoz ért,
S boldogan hal meg, amíg rácsukom
Fáradt pillám koporsófödelét.

Tanultam én, hogy általszűrve a
Tudósok finom kristálműszerén,
Bús földünkkel s bús testemmel rokon
Elemekről ad hírt az égi fény.

Magamba zárom, véremmé iszom,
És csöndben és tűnődve figyelem,
Mily ős bút zokog a vérnek a fény,
Földnek az ég, elemnek az elem?

Tán fáj a csillagoknak a magány,
A térbe szétszórt milljom árvaság?
S hogy össze nem találunk már soha
A jégen, éjen s messziségen át?

Óh, csillag, mit sírsz! Messzebb te se vagy,
Mint egymástól itt a földi szivek!
A Szíriusz van tőlem távolabb,
Vagy egy-egy társam, jaj, ki mondja meg?

Óh, jaj, barátság, és jaj, szerelem!
Óh, jaj, az út lélektől lélekig!
Küldözzük a szem csüggedt sugarát,
S köztünk a roppant, jeges úr lakik!

EZ MÁR NEM NYÁRI ALKONYAT

Még ifjúságával tüntet a nyár,
Még dagadóra szítt kebel a domb,
A rácskerítés peremén
Még csókolózni könyököl a lomb.

Még titkolják sóhajuk a szelek,
S mint a hancúzó gyerekek,
Rugdalják a napozó utakon
A furcsa ördögszekeret.

De estefelé hirtelen,
Elkomolyodik a világ, -
Ez többé már nem nyári alkonyat,
Fájdalmasak a fák.

Összebújt testük sötét és hideg,
Csak felsóvárgó csúcsukat
Ragyogja be nagymessziről
Valószínűtlen fényével a nap.

Valami fáj a tájnak. Csattanó
Izzása merengésbe hal,
Érzi a vén föld, mily rég volt, szegény,
Igazán boldog s fiatal.

Most álmodja mélázón vissza tán
A nyolcvanmillió éves nyarat,
Mely eónokkal ezelőtt
Ontotta rá az ifjú sugarat.

Az volt a nyár! Tüzelt a fény
A dinozaurusz páncélos övé,
S az élet boldog szörnyalakokat
Próbálgatott, nagy páfrányok tövé.

De aztán jött a vénség, és a föld
Fáradt lett, rosszkedvű, beteg,
Jött a jégkor, s az ember jött vele,
A boldogtalan szörnyeteg!

A természet még kísérletezik,
Gyúlnak ujjongó, kurta, vad nyarak,
Élni, boldognak lenni még,
Óh, ragyogjatok ősi sugarak!

Hiába. Elszalad a nyár.
Bús ember, megállok a fák alatt.
Elkomolyodik a világ,
Ez többé már nem nyári alkonyat.

A csókhajló lomb közül lehull
Egy koraősz, rozsdásodó levél,
Az ördögszekér megáll az uton,
És feljajdul a szél.

IFJONTI JÓK MÚLÁSÁN

Kék hamvadozását
Estéli sugárnak,
Mikor ifju párok
Összébb bújva járnak,
S láttukra szívedben
Hapot vet a rest vér,
- Vén bor hús pincében, -
Ismered-e, testvér?

Szidod-e, bölcs gúnnyal,
A nagy, sárga holdat,
Hogy sűrű sugára
Ócska szirup-oldat?
Puffadt, rossz citromból
Csurrant limonádé...
S nem fáj, titkon, íze,
Hogy már nem a szádé?

Csókíze a holdnak,
Holdíze a csóknak...
Mért lesz vége, pajtás,
Az ifjonti jóknak?
Színünk, ízünk, harcunk
Fakúl, bomlik, vásik,
S helyünkre lopózik
Sok fiatal másik...

Morcosodunk, s bévül,
Bennünk, a csontpadkán,
Szívünk is úgy gunnyaszt,
Mint egy öreg patkány;
Rosszkezdvűn figyel
Május tilinkóját,
Friss szivek hamelni
Víg patkányfogóját...

Ej-haj, jó kenyeres,
Szegjük fel nyakunkat,
Kurjants fel a holdra,
Ne hagyjuk magunkat!
Tudunk mi még rózsát,
Babért is aratni,
Hódolt gyönyörűség,
Torkába harapni!

Hulljunk dali tánc közt,
Hogyha hullni kell már,
Múljunk ragyogás közt,
Hogyha múlni kell már,
Izzadt, bukó harcunk
Gyönyörűszép esten
Húsítse halálba
A jó férfi-isten...

EREDJ, SZERELEM, SZÉP SEHONNAI!

Elhagytak Isten jó angyalai:
A Hit, a Kedv, Egészség s Fiatalság,
Hej, Szerelem! te szép sehonnai,
Csak te fordítod még felém az orcád,
S áltatsz, mint asszonynépet... Állj odább!
Ne gyűjtogasd parázssal őszi vágyam,
Hervadni-fájó nőkkel tégy csodát,
Mint egykor Kleopátra udvarában!

Ott bíbor-ágyán láttál egy királynőt,
Miattad égett barna kebele,
Mint két súlyos gyümölcs, mely bánatfán nőtt,
S a vágyak bús magvával volt tele, -
Ott fényedtől csillogtak néma jajjal
Az olajosan reszkető szemek,
A vágyak bús magvából tört olajjal,
Lassú könnyekkel fényesítve meg...

Menj, Szerelem, nőkkel búsongani,
Nótám se sír, könnyem se hull utánad,
Cécótlanok a férfi útai,
S magányosan szép minden férfibánat.
Gurúljon szét ajándékom, ha volt,
S adtál-e mást, mint kint meg törpeséget? -
Ritkuló lomb közt hiú őszi folt,
Vén, piros pompa, jobb lerázni téged!

Göggel, kopáran, némán, egyedül,
Hadd lépek így a végső, csöndes útra,
Ahol a titkok lombja feketül,
S lehull az élet hazug koszorúja.
Elhagytak Isten jó angyalai:
A Kedv, a Hit, Egészség, Fiatalság, -
Eredj te is, édes sehonnai,
És csókold meg egy asszony könnyes arcát!

SZÉTHULLT LÉGIÓKKAL

Jaj de furcsa érzés,
Vén fiúk, szegények,
Ráeszmélni: nem vagyunk már
A régi legények!

Hajunk közt az első
Könnyű, finom dérről,
Fordulni a szép nők után
Megriadó vérrel.

Látni: míg nézésünk
Ringásukat issza,
Hogy ők immár, uramisten,
Nem ránk néznek vissza!

Tudni: hogy ha búgnánk:
Ölelj meg, virágom! -
Nem az lenne legszebb nótá
Nekik a világon.

Jaj, pedig a vágyunk
Csupa bús mohóság,
Mint ha mind egyszerre nyitnak
A megkésett rózsák.

Most tudnók a szót, a
Legfájóbb sohajtót,
Most esnék jól legvadabbúl
Berúgni az ajtót.

S jaj, a bölcsesség, az
Agg tanítómester,
Váltig dörmög a fülünkbe:
Lassabban a testtel!

Vigasztal fogatlan
Szája régi jókkal,
De mit ér egy bukott császár
Széthullt légiókkal?

Volt dicsőség? nem volt?
Szívünk sohse bánja,
Csak még volna, vén cézárnak,
Egy rabszolgalánya,

Akit sírva híjjon:
Ölelj meg, virágom!
Hiszen látod, azt se tudom,
Éltem a világon?

ÚJ TAVASZIG VAGY A HALÁLIG

(Új-Tátrafüred)

Most, hogy megint útfélre estem,
Eltűnődöm e téli esten,
Mi volt az élet, uramisten?

Mi volt? ez volt: sok fénytelenység,
Fakó robot és kénytelenység,
Száz bús határ reménytelenység.

Borúlt egek kevés azúrral,
Koldus pajtáság pár nagy úrral,
Pár ájult nóta, tépett húrral.

Egy-két vad mámor nyoszolyája,
Egy-két asszony jó, meleg szája,
Volt, nincs. Csöndes a szívem tája.

Most itt ülök, roppant hegyek közt,
Betegen a többi beteg közt,
Múltak háttal, halállal szemközt.

Lesz-e másképp? várjam? ne várjam?
Lassan szétszéled a homályban
Bitang jószágom, kedvem, vágyam.

Nyomukban, mint fekete bundás,
Begyűrt süvegű öreg kondás,
Hallgatva ballag a lemondás.

S mégis, a csönd-paplanu télben,
Nagy nyugalom évadját élem, -
Érzem, az Isten gondol vélem.

Mint a bokrok setét bogyókkal,
A hó alatt zamatozókkal,
Megrakva szívem hűvös jókkal.

Hogy mire jókkal, majd megválnak,
Mire a hó gyapja lemállik,
Új tavaszig vagy a halálig.

Fekszem megadva, békén, resten,
S néz rám, át a végtelen esten,
Tűnődve sorsomon, az Isten.

JÓZANUL ÉS FANTÁZIÁTLANUL

Hagyd, hadd legyen lelkem sötét,
Mint egy titokzatos szoba,
Melynek lakói már az édes napra
Nem járnak ki soha.

Hagyd őket, megszokták már e nyomort,
Kár volna őket bántani,
Tudjuk, nem e világra valók
A lélek nem polgári álmai.

A derék földön mit keressenek?
Oly keserűek, hova küldjem őket?
Már elfeledték szép lassan a fényt,
A diadalt, az istent és a nőket.

Csak hallgatnak, s köztük ott kuporog
Az angyalok árva atyafia,
És forgatja nagy, üres szemeit
Egy csöndes őrült, a Fantázia.

Ez még beszélgetne szegény,
Próbálgatna egy-egy visszás mesét,
Dúdolgat olykor, hogy hej, odakint
Talán épp most teríti szét

Nagy, puha, piros szőnyeget
A legszebb őszi alkonyat,
S jó volna részeg táncba vinni
Még egyszer mind az álmokat.

Aztán elnémul, egy bús pillanatra
Megérzi, hogy jaj, nem lehet,
Hogy új lakók nőnek körötte,
Közöny, harag és gyűlölet.

És konok csönd van újra a sötétben,
Míg künn az alkony lelkendezve gyúl,
S én nézem, ahogy jó polgárhoz illik,
Józanul és fantáziátlanul.

ÁPRILISI CAPRICCIO

Az útszél: csupa pitypang,
A bokrok: csupa fűttyhang.

Rigó fuvoláz; rája tíz
Zugból is felcsivog a csíz.

Hallgatja még a rest éj
Félálmaiban a kastély,

Emelve tornyát álmatag,
Mint nyújtózó kart, bár a nap

Elönti friss arannyal.
A parkban - rőt aranyhal, -

Kövér úr sétál lebegő
Hassal az édes levegő

Árjában, sportruhája
Most szelídség csuhája,

Mert még nem kezdi üzletét
És tőzsdetippektől setét

Agyában a mohóság
Helyett valami jóság

Zsendül, mint egy kis korai
Tavaszi virág szirmai,

Melyek, sajnós, lehullnak,
Ha majd e drága úrnak

Súlya alatt új és remek
Autója bölgve megremeg...

Ó, áprilisi út-szél,
Tréfás, arcomba fútt szél,

Rügyecskék, zöldacél-rugók,
Ó, fuvolás aranyrigók,

Ó, csermelyhangú csízek,
Illatok, édes ízek,

De jó most elfeledni, hogy
Az élet rút és vad dolog,

Hogy itt, amennyi arc van,
Megannyi csúnya harc van,

S hogy botrány lenne, ajajaj,
Micsoda cifra, szörnyű baj,

Ha most, annak jeléül,
Hogy tavasszal megbékül

Szegénység, bánat, szenvedés,
Belépnék e szép kertbe, és

- Áprilisi merénylet, -
A hájas úrnak fénylő

Búbjára rábökném szelíd
Öklöm vidám barackjait...

EZ A NAP IS

Ez a nap is,
Mint a többi.
Elmúlt. Vége.
Ez az est is,
Mint a többi
Eljött. Béke.

Szerény béke,
De hálával
Veszem ezt is,
Jó pihenni,
Ha az ember
Csatát vesz is.

Furcsa béke:
Hallgat, talpig
Feketében
Mint egy titkos
Esti virág,
Mely az ében

Alkonyatban
Nem egyéb csak
Néma illat,
Mit az ember
Behúnyt szemmel
Mélyre szívhat,

Elmosódva,
Álmosodva,
Nem keresve,
Milyen lehet
Az illatnak
Szirom-teste:

Szép virág-e,
Mint az ifju,
Mint a póre
Rózsabimbók
Hajnalszínű,
Gyenge bőre,

Vagy csak fáradt
Régi rózsza,
Mely reggelre
Széthull némán,
Föld porával
Elkeverve?

FÜST MILÁN
(1888-1967)

Válogatott versek

LEVÉL AZ IFJÚSÁGRÓL

Nagy csöndesség volt és nehéz sötét eső után,
S egyszerre, mint az átkozottak látomása,
Úgy került elé az Alpeselek mögül
S a békességet menten felkavarta s boros lelkünket, mely rég pihent:

Az órjas hold, -
Ily félelmes még sose volt.
Akár a fényes kanca, nyugtalanul s gőzt lehelve
Vágtatott a völgy fölött s a szíveket
Vad izgalom futotta tőle rögtön át meg át,
Egyik se lelte már helyét, - párját kereste mind a hány
És íme: nem volt párja senkinek...
És erre most eszméltünk csak e furcsa éjszakán...
S a futkosás oly nagy lett végül és a zűrzavar:

Hogy négy vad-erős lovat kellett befogni sebtiben s egy nagy szekéren
Hajszolva felhőt, csillagot
Mi máris száguldoztunk élen-völgyön át és nagy kiáltozással felferők
Az éj kábúltjait. - De mégis oh hová?
Hová visz mind e tűz? - Az éj határtalan!
S mint kiket furcsa ihlet szentelt szenvedélye űz:
Köztünk sok ember sírt, sok már halála napját emlegette
S némelyik szívéhez tartá már a pisztolyát:

Oh ifjuság, tennen hangodtól mámoros és társtalan
S oh kedves, régi polgármesterünk, akár az álmok kék királya, oly szelíd...
A város elmaradt már, - álmos madarakkal is találkozánk,
Felverte őket is a holdözön, amely a fészket is süti, - azt hitték, nappal van megint... -
S e madarak is elmaradtak aztán, el a rév és kontyos öre
És ott volt már a gát előttünk s lenn a szakadó vizek, a vad folyam
S hiába szóltam én
S hiába vágtatott utánunk annyi nép, -
A messzi kastélyokban ébredő cseléd:
Megrémult kukták, katonák gyertyákkal, mint a szentek,
Mindhiába integettek...

S utóbb dobszó is hallaték,
Komor, nyugodt - és fennen hangzó, éber trombita,
Köröttünk zengett-zúgott már a lég
S a fák... S hiába esdekeltem én
S az őr hiába ordita, -
A többi, mint a beteg, aki testi kínjait
Nem bírja már tovább s ugorni kész:
A tajtékos négy állatot mindegyre verte
S a vad folyó felé terelte énekelve...

Ám a gátacon épp ott járt polgármesterünk, a gyermekarcu, ősz,
Hódprémes agg, - szelíd volt, mint az ősz...
Ismertük őt: amellet bölc, - nemes és büszke fő, -
S akár egy réveteg szobor, örök elmélkedő...
De épp zenitjén állt az éj is s minden, ami benne hánytorog,
Ilyenkor, tudjuk, elpihen...
Fölöttünk súlyosodtak már a csillagok
S a folyón túl feltündökölt tündéri fény: egynéhány sárga lámpa...
S fenn halványúlt a hold - - -
S az ének íme elhangzott és vége volt.

A polgármester! - kiáltottam én, - de már ez nem is kellett,
Megállt a had magától is az öreg férfi mellett...
(A nagy ének után fülünkbe' még elébb
Bezzeg süket, nagy csend következék...)
Majd köszöntöttük őt, ahogy mint gyermekek apánkat hajdan
És neveltünk sokat, hogy azt ne higgye tán, hogy baj van...
Elmondtuk azt, hogy mulattunk kicsit s a bor
Fejünkbe szállt. - S a bölc így szólt: „a kor!”
„Az ifjukor, bizony...” - S mi megöleltük volna ősz fejét
És sírtunk volna tán, akár a bűnbánó cseléd...
S a hold közben ment az útjain tovább - - -

Oh teli hold borús, nagyszemű, éji báb,
Tán asszony voltál egykor s visszajársz a tág
Mezőkön fenn, hol örök csönd honol...
S bús pillantásodtól az ifjuság
Borzongni kezd és szinte megbomol...
Ki tudja, mért is nézel ránk oly szemrehányón?
S hogy más vidékre némán mért is távozol?

EGY RÉGI KÖLTŐ MŰVE: ÓDA A FEJEDELEMHEZ!

Magas Fejedelem! Fenkölt személyed
Nem tudja tán, mily rosszul megy sorom!
Egy költő vagyok én a nép közül, - bús szolgál!
Ki dicsőséged zengem folyton s búsan
Egyre bússabban Tiédet és a magas Istenét! S szavam
Nem hallod meg ó jaj nekem, soha!
Ó nem hallod soha!

Ezüst trónusodon naphosszat gondolkodva ülsz s komoran
Vívódol is, hogy mi jót tégy e népen, mivel enyhítsd
Büntetéseit, miket az Isten mért ki rá!
S hogy mikép oldanád meg kemény ostora csomóit!
Jó fejedelem!
Vidúlj fel kérlek és neved: tekints énreám, a szegényre,
Ki lantomat jajgatva pengetem,
S ki nevetséges már, hogy mennyit szenvedék!

Tán púpos vagyok én, hogy megvet minden asszony s egyik szemem kancsalít?
Féllábam görbe tán, hogy egyre botlik, merev már s húz a sír felé?
...Ó jaj, megütöttek engemet, mint egy szegény vak állatot!
...Ó jaj, hallgass reám, a vádolóim hazugok: lelketlen némberek mind s kegyetlen zsidók!
Ó jaj... de kifáradtam már! A szenvedés
Eloltja jajgatásom rőt tüzét, eloltja
Halálfélelmemet!

Való: az asszonyok aranyba foglalt gyöngyök! És való:
Ezüsthabos aranyszövetbe' járnak s kebleikre
Tűzsinű virágot tűznek estelente. - Mérgező kútból,
El nem tagadhatom: irígy bánatból kelt e sok panasz!
Ámde az én derekam is Isten remekműve asszonyok!
S mint aki mély-álmában fázik, mint a mécses lángja úgy didereg, lobog
Megpróbált lelkem! - Vörös fenn a hold sarlója éjjelente
Szenvedéseim forró lehelletétől! S pokoli két vörös szem repül
A magasságba' fenn és nézi fájó életem... Nagy Király!

Ne gondold rosszat énfelőlem s üldözőimet
S a rémeket, kik hátam megett sugdosódnak,
S kik hátamat már régen csiklandozzák sugdosásaikkal...
Légy igazságos, nagy Király!!!
S ítélj halálra őket!

ELÉGIA

Atyám emlékének!

Szemrehányó szemed nem látom többé, közönyös vagy, lefeküdtél a sírba,
S hogy véred, én még itt csapongok: nem bánod! Nézed is paráznaságomat
S hogy üzőm asszonyok között a gyönyörű szerencsét!

Oh jól tudom: ki ott időzik, hallgatag bizony, elhagyja mulatozását!
Egy merev gondolon s több komolyabb dolgokon foglalkozva tünődik!
S szájára teszi ujját: hadd bánjon el övéle az enyészet!

Mindez tetszésemre van. De lásd: tajtékos szájjal mégis visszahőkölök,
Irtózva küzködöm, hátrálva vívok s vívódva menekülök el,
Holott nincs oly barlang e világon, ahol megbújva-elalélva, de végre pihennék!

Most itt éjszaka van, dereng a dombok alatt, Istenem, sötét az éjközép!
Kicsit aludtam éppen, révbe ért a lélek s itt-ott tengve-lengve
Boldogan tanyázott s ím' az idő nyomtalan múlt el felette, mint a fellegek, - de jaj a látomás,

Nehéz a látomás, fullasztó mély a hang és zord az intelem, amelyre felijedve riadt:
Sötét időknék árja zuhogjon! Szív megbékéljen! Lélek elaludjon!
Ó rejtelveim bús időszaka! S te bánatos-bús alvó is, ki messzi rejtezel!

S te kövér zsombék is, mély völgybe futó!
S két haragos patak is, hegyekről rohanó!
S te nagy magánosság is, a szívemig ható!

A KALANDOR

A semmittevés lován,
A semmittevés lován,
Ő üget az úton szaporán.
Minden köve egy év.
Szívének húnyó, bús heve
Még néha lobban s egy barát neve
Ilyenkor lobban el zsarátnokán.

Nem tudja ő, hogy merre tart
S nem emlékezik: - mit akart
S nem kérdi többé, hol pihen...
Néz felhőt, lombot és kiken
Egy hűsebb élet fénye ott világol:
A téli csúcsok felé néz a vándor...

És óhajtana lenni téli hó,
Vagy vágyna lenni pusztán délibáb
És mindaz: mi e földi lét fele, -
Mely sápadtabb, mert nincs vérrel tele...
Mi eltűnik - s nem mondta: élni jó!
S vidáman múlik el s nem éri vád
Az Alkotót, hogy mit művelt vele.

Az úton mendegél és egyre jobban
- Hogy erről álmodik, - a szíve dobban:
Ha nem üldözné többé vér szaga...
Ha szél volna, a holdmezőbe' hálna...
S ha ő volna az örök éjszaka:
Az emberszívekben tanyázna...

ÖRÖKÉLET

Tűzvész elől van menekvés,
Rablók elől futhatsz messze,
Orgyilkost öl fürge kés,
Hogy őszi nap víg nép temesse,
S az éjszakának árnyait
Elúzi édes napsütés:

De jaj, *magadtól* menekvésed
Nincs e földön s föld alatt!
Magad vagy elméd ős-talánya,
Örökre társad, síri mécsed...
S jaj, bús szerelmed vagy magad... -
És életed örök magánya...

Ember, bűnös, bús kalandor,
Eltűnődtem sorsodon:
Menekülsz baráti körbe,
Elbujsz dús asszonyi ölbe,
Búvol a síri gödörbe...
Kígyó vagy te, majd madár...

Bizony, lemégy a síri földbe
S még alább, a sír alá is
Mindhiába szállanál:
Számodra nincs örök halál.

ZSOLTÁR

Ó Uram, engem bántanak - - -
Csendes vagyok, félek, kis helyre, sarokba meghúzódok
És utánam jönnek, üszkösbottal szurkálnak szörnyű módon,
Fázékony testemmel jeges vízbe rántanak - - -

Ó Uram, én mozogni nem kívánok - - -
Én kicsi helyen dideregve ülni akarok, én komplikációktól félek:
S tiszta ruhámmal, ujjaimmal ragadós mézfürdőbe lök az Álnok
És kijövök és piszokban élek - - -

Én sírni sem akarok: és szemeim
Mély kútjai a vizet zuhogva ontják - - -
Én más lehelletét utálom s gyakorta mosom kezeim - - -

Mért kell hát érintkeznem, mért kell élnem, mért nem bontják
Hús, tiszta, örök-ágyam tiszta angyalok? - - -
Vagy mért, hogy ebszájjal magamtól mindenkit el nem marhatok? - - -

AZ IGAZ BÍRÓHOZ!

Ki egyformán osztod szemeidnek fényét, - mint a nap,
S hisznek-e benned, vagy sem, szidnak-e, szeretnek-e, - nem bánod!
És látják-e, hogy életet oszt fénylő melege szemeidnek:
Te csak derűsen mosolyogsz s elrévedve osztasz
S két jó kezed osztva mozog, mint a szorgalmas magvetőé,
Kit bárgyú szomszédja gennyes ajakkal hiába szidalmaz:

Téged fennhangon nevezünk, téged elképzelünk: Igazság! Hatalmas nemtő!
Te voltál mindig a bölcsek képzelete! S mint a foszfor
Úgy világít tenéked a dolgok lelke éjszaka! - Jóság
És okosság: tebenned egyesülvén vannak!
S téged dicsőít szavam először, hogy szólalok s nem halkán többé,
De önérzettel, - mert fennhangon szóljon a hívő:

Egy férfihez szólok most s hozzá intézem e szavakat!
Néki dicsérem a fényt, mert ő tudja, hogy van s várom
Okos szeme mint fénylik, mint nyílik szája feleletre...
...Én az életet már láttam, nem félek és nem várok s ki megszólít, megvetem...
De szilárdan s szépen állani akarok s élni, mint az elfáradt oszloptartó leányok,
Szeretni, kit eddig megláttam, derék ha volt és menni mind-előre daccal
S meghalni azután, - meglátni végül is a fényt, mint aki eltévedt
És sokáig botorkált egy vak alagútban, a sötétben,
S feljutott végül a napfényre,
Gyönyörűsége hajnalidőben!

A SZÖLŐMŰVES

Lám, a Medve ragyog s fiát veri: csöndre tanítja.
S lejjebb lassan, valamint tavirózsa, leúszik a Hattyú.
Alant sötétül a kékség s a dús domboldalt beborítja,
Melyre fehér házat, kicsikét, százat egy óriás parittya
Fekete, tar venyigék közt össze-vissza szórt...

S tiszta éjjelen, mélyen a hold alatt repül
És fénylő, gyors felhőket űz az őszi szél...
...Csak épp megnézi még hegyét, kicsit még jár körül
S aztán bucsúzik ő is, ki a súlyos fűrtöt óvta: ím' hogy itt a tél,
A szótlán szőlőműves is pihenni tér.

Jön, leballag a hegyről s hol borpincék nehéz szaga terjed,
Puttonyát s számos szerszámait hús kamarába teszi vissza...
S míg felenged a tél s a hordók kotyogó bora erjed,
Vidáman heverész és derűs kedvvel borocskáit issza
S tiszta bölcsességnek örül, amíg kívül hull a hó.

SZELLEMEK UTCÁJA

Minden ellenemre van. Én nem kívánok többé táncokat,
Olyat nem tudsz mutatni pajtás, - nem, olyat a knídoszi táncmesterek se tudtak feltalálni,
Sem zenét, - minek nekem? magam csináltam egykor jó egynéhány dallamot
S azt dúdolgatom, vagy még azt sem. Hallgatok. Az életem javát sötétben töltöm el,
A mélyen elrejtező, néma férfikort.

E sugallat hűvös. - Mint aki csendes és veszélyes utcán járkal éjszaka
És abban minden lobogásban volna, - hatvan fáklya tüze ontaná vad lángjait
A semminek... mert nincs ott senki sem. A szellemek utcája ez!
S még néhány lépés benne s nemsokára vékonypénzű leszel magad is
És régi, kipróbált szived kutyáknak vettetik.

Igen, - szerettem egykor sokmindent: hajósok énekét,
Szédítő, teljes napsütés: aranyrózsáidat...
Mi mindent szerettem, már nem tudom.
Boldog forróság volt nékem ez a földi tűz,
Átjárt, hogy megvacogtatott, borzongtam tőle s jeges éjszakát
Képzelttem hozzá... S ma már éjszakám:
Egyetlen teljességem. - Ne higyjétek, nem sohajtok,
Sőt feledni vágyom minden multamat s még inkább elrejtőzni, elmerülni abban,

Ami még a jussom itt. Mert annyi jár nekem.
Hogy jobban megismerjelek, ki vagy? - Sötét vagy-e?
Kivel a sötétségben oly rég szembenézek, hallgató király: rejtélyes elmulás!

ÖREGSÉG

Hol vagytok ó szemeim, kik oly áldottnak véltetek egy arcot?
S hol vagy ó csodálatos fülem is, amely oly hegyes lett, mint
a számáre valamely édes-bús nevetéstől?
S hol vagytok fogaim, ti vérengzők, kiktől felserkent nemcsak
a számóca, de az annál duzzadtabb és pirosabb ajak is?
S hol vagy te mellemnek oly irtózatossá dalolása?

S hol a kín és hol az áldás, amelyet most hiába keresek
eszélős utaimon, görbe bottal a kezemben?
Loholni bolondul? Kergetni az őzet, az őzlábút s utána ledőlni,
susogni, nem is neki, de a holdnak...
Holmi rejtelmekről, amelyeket senki sem érthet egészen
s amelyeknek zaklatott boldogság mindenkor a neve...
Hol vagytok ti mozgalmak és fekete átkok? Örök sietés?
Hol a mohó száj s hol a nevetésem?
Úristen, hol a nevetésem s a tárgyaltalan zokogás is:
Mikor döngő hajnalodások vértelen messzeségei! hányszor
Leborúltam a sötétben elétek!

Hallgass rám oh ifjuság. Volt egy öreg görög egykor
Ki felemelte két kezét, mint a szobor s az ifjuságát visszakövetelvén
Mondott aiszchyloszi átkot arra, aki tette, hogy így meg kell az embernek öregedni.
Félig vakon állt a hegyen, csupa sugárzásba merülve, - ősz haját verte a szél is
S pislá szeméből könnyei hulltak az Istenség magasztos lába elé.
S mégis szava dörgött, szavától megállt a malom, megrendültek a dombok
S az öt éves kos is felemelte rá a fejét. - - Ámde az Istenség

Nem nézett rá, nem felelt akkor az öregnek.
Sírt az Istenség. Mert, mintha dobokat vernének a fülébe, tompa dobot
S erre felelné a hegyomlás s e hegyomlásnak felelné a tenger...
Oly nagyra nőtt meg előtte s oly szentté az öregség ősi nyomora.
Mert hisz ott állt ő már önnön sírja előtt s még mindig pörölve a széllel
S még egyszer hangoztatni akarván igazát, mielőtt elomolna...

S aztán hát elment persze, - csend lett végül is e vidéken.
De a szívében is csupa csend volt már akkor, el ne feledjük s egy másik, *még nagyobb*
figyelem...

S a feje körül tompa derengés.

ÖNARCKÉP

Horgaselméjű s szikár
Aggastyán akarok én is lenni, olyan, mint maga az Úr...
S ha majd számonkérnéd tőlem a gyermekeimet,
Megvetéssel fordítom el akkor a fejem...
Mert nincsenek gyermekeim, e vigasságban nem volt részem, - mint az arabs számár,
Ki megszagolván honni földjét, uj ösvényre fordul hirtelen, -
Úgy indultam el én is egykor biztos útamon.
És nem az öröm útját választottam én sem, - ám a kopár sivatagét,
Hol vörös a földek szintje s nem legelész semmiféle nyáj, -
De hol majd megpróbáltatják, ki mit bír el?
S ha nem ád ott az égi Atya enni, azt kitartom-e?
S a szomjuságtól majd jajongok-e?
S a bitangóságban majd, hogy elbitangolok-e?

S minden tudásban kerestem egyre új tudást
S a dicsőségben nagyobb dicsőségeket
S hol világos volt az ég, nagyobb világolást
S az asszonyólnél égetőbb és még nagyobb sötétet...

Ugy látom, öregember én már nem leszek.
S most folytassam a régit addig is? - Ó jaj, - kiáltanám egy ablakból talán
De gúnytól félek s elbuvok magamba.
Négy izzó fal mered reám csupán, -
Az Úristennek vörhenyes haragja, -
Majd bólogatva, lassan elmegyek.
S mint ki régen hordja már szívében a halált, -
Kárvallott számadó, megbántott, régi szolga
S ki bírót ment el keresni, de nem talált.

A HOLDHOZ

Rongy-alak - szalad a hold után.

Álld utját áldott Euméné a tolakodónak, szegd meg szemtelen szaladását,
Toppints feléje parányi lábaiddal, vagy álmatag, komoly,
Két dióbarna szemeddel úgy meredj reá, hogy megdermedjen benne a lélek...
Parancsold meg néki a csendet...
Hisz égi országutadon te vagy az úr
S néked népes az éjszaka.

Hozzád szól a susogás, öreganyó motozása... s akiknek nem telik olajra,
Szegény varrónők tüje az éjben néked táncol az ablak előtt, -
Az éj barátságos szörnyei, ödöngő tolvajok s a furiák üres dühe
Mindennek te vagy a csodás világrahozója, Libegő, -

S az én anyám is te vagy. Az édesanyám vagy, - a másikat, a varrónőt, lásd, megtagadom...
Édesanyám a hold... nálad születtem én, létem titka ez: a te öledből, -
Te dajkáltál engem... s innen a fekete fény, mely szivemből szüntelen árad,
Innen az átok, tüztelen életem, a ridegség, - sugárkévéim éjszaka
Ezért oly feketék. - S ti kik annyiszor meggyötörtetek engem
S kiállhatatlan fajtát s más ily becsmérleést oly sokszor kiáltottatok utánam szívtelenek,

Ím' elhagylak benneteket, - mert felléptem a sötétség csúcsára, édesanyámhoz, oda
Honnan a fájdalom is csak még nagyobb ragyogásom,
Hol enmagam részege lengek... vagy ringatom magam és áradok,
De nem nektek szól többé, soha többé kevés mosolyom.

ESTE VAN

Mire rám mutatnál: nem vagyok.
Akár a csillag, mely lefut a tétovák előtt: olyan volt életem.
Oly hamari volt csakugyan, oly gyors és hebehurgya ez a lét...
Bizony én el se tudom hinni, hogy e kuszaság,
E hegyn-hátán bennem tornyosuló összevisszaság most nyugalomra tér.

S elrendeződik-e? - felelj rá, hogyha tudsz.
Nagy ivben esteledik körülöttem mindenütt.
Az ég is tágul, gömbölyűbb a föld
S mi apró-cseprő volt: felszívatik.
S egyetlen hang donog: hogy este van.
S egy ujj mutat az ég felé, hogy ott az én utam, mégiscsak ott,
Mert jó valék.
Mert rossz nem tudtam lenni... ama nagy parancsokat
Nem törtem meg, ha ingadoztam is...
Igy volt-e, mondd? Felelj rá, hogyha tudsz.
S a borús ég is meghasad vigasztalásomúl, -
Egy kis derű is lám, mégiscsak jut nekem...

A messzeségben, ott, hol domborúl a Csendes Óceán
S mint órjás cet csillog a tenger háta,
Ott képzellek el zöld sziget és zöld árnyékaid, -
Hol többé semmi sincs. Ott ferdén fordul el
A föld a semmiség felé. Vigyél el még oda.
Még hazát is találok ott a vég előtt, én hontalan. Jöttöm hírére tán
Akiről álmodék, élémbe fut. Már várnak ott... s ez jól esik.
Igy lesz-e, mondd? - Felelj rá, hogyha tudsz.

„HA CSONTJAIMAT MEG KELLETIK ADNI”

(Arany)

Vad iramban fut e vad fogat.
És mintha biztos célba vinne, jó föld felé:
Befut az aggság, kórság, a foghíjasság öveibe
S majd a nemlét boldog őslakói közt megáll.
Nem baj, nem sirok. - Oh fussatok hát vad lovak
S úgy száguldjatok vélem, hogy az emberek erdeje zúgjon,
Se lássak, se halljak. Csupa vadság legyen a szívem, mint a vadászé,
Ki ölni megy el, nem fél, - nem tekint fenn a Teremtőt,
Nem lesi arcát, borus-e s hogy mint ítél, mikor kirepül majd ama golyó?...
De így szól: ez a rend! - Meg kell hoznom az áldozatot, meg kell hálnom,
Ki voltam éhes, mint a kígyók,
Lusta, mint a krokodílus
S pusztító kedvű, mint az apokalipszis sárga lovasa
S a mohóság vad foltjai mozdultak meg a szememben.
Hát ennen balsorsodat siratod?
Tekintsd az ég madarát, ki segít annak, ha sikolt?
Vedd a tölgyet, az órjást, mikor nyögve törik el a viharban,
Tekintsd a borjat, amely még szopna s a hídra viszik
És minden egyebet, ami szomorún megy nem áhitott célja felé...
S a vijjogó keselyűkről ird majd meg végül is himnuszodat e világon s arról,
Hogy szebbnek ítéltetett a tört szem itt, mint a ragyogó.

A MAGYAROKHOZ

Oh jól vigyázz, mert anyád nyelvét bízták rád a századok
S azt meg kell védened. Hallgass reám. Egy láthatatlan lángolás
Teremté meg e nagy világot s benned az lobog. Mert néked is van lángod:
Szent e nyelv! S több kincsed nincs neked! Oly csodás nyelv
a magyar. Révület fog el, ha rá gondolok is.
Ne hagyd tehát, hogy elmerüljön, visszasüllyedjen a ködbe, melyből származott
E nemes-szép alakzat... Rossz idők futottak el feletted,
Mebontott a téli gond és romlásodat hozta, megtapodtak,
Mebolygatták hitedet, az eszed megzavarták, szavak áradatával ellepték világodat,
Áradás szennyével borították be a kertjeid, vad vízi szörnyek
ették virágaid, - majd a vad burjánzás
Mindent ellepett utána, - oly termés volt ez e térségeken emberek!
Hogy üszökké vált minden, aminek sudárrá kelle szöknie...

De légy türelmes, - szólok hozzád, - vedd a Libanon
Ös cédrusát, e háromezeréves szűzet, - rá hivatkozom, mert onnan vándoroltam egykor erre
Tekintsd őt, - türelmes pártájával hajladoz a szélben, nem jajong,
De bölcsen hallgat s vár, amíg a negyedik nagy évezredben
Kibonthatja gyümölcsét e nagyvilág elé. S tán ez a sorsod itt.
Ki fénnel sötétséget oszlat, holtat ejt s élő emel,
Borúlatodra majdan rátekint. Halld meg szavam!
Én prófétáktól származom.

EMLÉKEZETŰL

Nincs ereje a lábatoknak többé,
Hogy a József-körúton sétáljon. Rég meghaltatok.
És veletek halt el a Nevetés barátaim s a szív
Ezernyi íze, bája, -

Hogy bugyborékkolt töletek az utca! - mindig is úgy képzelem:
Hogy lejjebb hajoltak a háztetők s a vén
Csókák is, ötvenévesek felültek fészükön az éjben
S nevettek rajtatok, -

A lábatok nyomát kerestem múltkor botladozva,
Sírván mutattam némely utcakőre: lám Árpád talán itt térdepelt,
E bágyadt, bús kölk, szerelmet vallván versekben
Egy tréfakedvelő lotyónak, -

S amott hányt cigánykereket Frigyes, a Hős
S a langy Dezső emitt panaszra ment
Egy éji nénihez, hogy nem hagyom aludni őt
És éppen én, ki legbúsabb valék, -

Oh alhatsz már Dezső, a kő még itt maradt,
De ti már elrepültetek, a lábatok nyomából pára lett
S a könnyetekből őszi felhő, -

Oh kóbor vénség, mord öregség, nem lett benne részetek,
De mint a forgósél, úgy zúgtatok el innen sebtiben.
Áldott fiúk, hol ténferegtek, huncutok?
Mely alagútba bújtatok előlem hűtlenül?
Bújosdit játsztok-e s félszemmel néztek éppen engem?
Hogy kampós botjával ki áll meg utcasarkokon merengve
S oly hosszan néz utánatok?
Ki az, ki sír és sír utánatok? Megmondhatom: elagott ember ő,
A szíve fáradt már s borospohárt is már csak reszketőn emel,
De emlékezni tud. Vegyétek ezt: egy hajnalon
Itt ácsorogtunk épp, kivert kutyák, meddő vitában
S feljött a nap, kongott a láthatár, majd megrepedt.
És jobbról is, meg balfelől
A hiábavalóság dalát zengték a kórusok.

SZABÓ LŐRINC **(1900-1957)**

Válogatott versek

A VÁNDOR ELINDÚL

Bottal s öreg kutyámmal indultam hazúlról.
Dalolva mentem és torkom nem únta még az
országút fáradtságos énekét. - Tudod, hogy
a Nap barátja voltam? Ő édesítette
agyamat hajnali rétek szagával; aztán
minden csigát s kavicsot külön megmutatva
látni, szeretni és csodálni tanított...
Minden kanyarnál új dolgok fogadtak, és a
friss zöldben hófehér mérföldkövek ragyogtak
egyenlő távolokból. Majd, lombos hegyek közt,
még szebben tündökölt a sokalaku élet.
A Nap barátja voltam; ő kísért el estig,
s mikor már fölhalmozódtak az éj csodái,
csókkal búcsúzott tőlem. - Óvatos morajjal
tapogatózott lefelé a víz, s a pontyok
aludtak a tavakban. Lepihentem én is
s a föld s a fű íze ereimbe ivódott.
Fenyegető szemek szikráztak a bozótban,
de nem féltem: tudtam: a vén kutya vigyáz rám,
belefúrja szemét az állandó sötétbe
s őrt áll előrenyújtott nyakkal s tárt fülekkel.

BOLONDOK

Menjetek máshoz vigaszért!
Paphoz! Nőhöz! Akárhova!
Aki itt még örülni tud,
hazug, gonosz vagy ostoba.
Nektek öngyilkosság, ami
nekem céltalan nyugalom:
mindent tudok és tűrök és
unatkozom.

Hogy más is voltam, nem segít,
hogy más is leszek, nem vigasz;
hogy tisztább voltam, tévedés,
hogy tisztább vagyok, az is az.
Nekem minden egyforma már,
s hogy az élet hogy múlik el,
a másé vagy a magamé,
nem érdekel.

Magányom koronás ura,
mint minden féreg, vagyok én;
nem több, mint amit megeszek,
az állat vagy a rab növény.
Király vagyok, alázatos,
ki díszait és rongyait
becsülni vagy szégyellni nem
méltóztatik.

Világ szive, Nap, vén bolond,
mindennek te vagy az oka!
Te szültél! te mozgatsz ma is
mindent buzgón ide-oda!
Elnézem kis játékaid
és azt mondom: Jó lesz, ha már
társad, az a másik bolond,
bennem megáll.

POLITIKA

„Mily gyönyörű a szenvedés!
A lemondás milyen hatalmas!”
- Meg fogod únni, s leszel aljas;
a mi erényünk itt kevés.

Mit szépség?! Háború jön újra,
háború mindig: tenni kell!
Egy perc, és áruló leszel,
vagy az se, csak egy buta hullá.

Már itt a szörnyeteg. Utálod?
Vele vagy ellene! Magányod
barlangját kard kutatja át.

Lemondás? Nincs! Az üldöző
nem mond le rólad! s a jövő
azé lesz, aki bestiább.

A PÁRT VÁLASZOL

Ember, hogy ne légy csupaszon,
erőidre és terveidre
láthatatlan páncélt terítve
valaha még védelmet adtak
neked is a legfőbb hatalmak,
a hiuság és a haszon.

Most itt dideregsz csupaszon.
A hiuság, amért megölted,
magával vitte az erődet,
s mert haszna nincs semmi igaznak,
ami maradt lelkedben, az csak
az érdektelen száanalom.

Én is így járok, csupaszon.
De nekem semmi az igazság:
járom a nagyobb érdek útját.
Csak az megváltó, aki használ!
Te nem mozdulsz? Nem is akarsz már
segíteni a barmokon?

Akkor mégse vagy rokonom.
Te! te kívül vagy a világon!
Nem is nevetsz a butaságon!
Nem is lázadsz ellene! - Ember,
most már tudom, hogy idegennel,
az undor és az unalom

magányával vitatkozom!
Ki kellett volna oltanod rég
az életedet, s hogy bírod még,
azért bírod csak bizonyára,
mert tudásod képmutatása
eddig megvédett utadon.

Vigyázz! Készítem ostorom:
mert gyenge vagy a hitre, tette,
mert nem figyelsz az emberekre,
mert érdektelen vagy, beteg vagy,
mert igazság vagy, szörnyeteg vagy
s számodra nem lesz irgalom!

FIATALOKHOZ

1

Neked ez se jó, neked az se jó,
kutya lélek.
Csak tudnám legalább, mit akarsz,
csak ismernélek, értenélek!

Én megnyugodnék, de te morogsz,
tiltakozol!
Az a gyerek vagy, az a hű akarat,
aki voltam valamikor.

Az a tiszta hit, az a régi gyerek,
csupa mocsokba lát.
(Igaza lehet; de megéri, hogy
így marja miatta magát?)

Igaza? biztos? - kérdik a Bölcs
szörnyű szavai:
Mindenkinek csak az igaz,
ami hasznos neki!

Alkudj meg és élj, ez is elég,
bolond gyerek!
Ne sírj; s ahol mindenki vak,
hunyd be te is a félszemed!

2

Nem! nem! nem lehet abbahagyni!
Folytasd te a versemet,
ne hallgass, vádolj, tiltakozz,
te régi gyerek!

Csak fájj, csak sírj! Fegyver a sírás,
fegyver, míg nincs egyéb;
sokan fájtok ma, fiatalok,
kiknek az alku nem elég.

S ha gyenge, ha szörnyű és ha mese
az igazság, az se baj.
Ti más is vagytok: erő! idő!
S az idő mindent kicsikar!

Lelkem, hű öröm, meg akar
lopni az élet:
vigyázz, fülelj, rázd láncod, ugass,
lelkem, te kutya lélek!

HAZÁM

Nem faluba, nem Budapestre
és nemcsak magyarnak születtem,
fél Földre süt a nap felettem,
fél Földdel együtt fed az este.

Tanítóm minden, ami él,
apám a múlt egész világa
s addig terjed hazám határa,
ameddig az agyam elér.

Nagyon szegény, ki büszkeségét
más érdeméből lopja ki
s ripacsként a mellét veri
azért, ami helyette érték:

én azt szeretném, ha hazám,
e föld, hol mindent, ami ember,
vágytam példázni életemmel,
lehetne egykor büszke rám.

SZERETLEK

Szeretlek, szeretlek, szeretlek,
egész nap kutatlak, kereslek,
egész nap sírok a testedért,
szomorú kedves a kedvesért,
egész nap csókolom testedet,
csókolom minden percedet.

Minden percedet csókolom,
nem múlik ízed az ajkamon,
csókolom a földet, ahol jársz,
csókolom a percet, mikor vársz,
messziről kutatlak, kereslek,
szeretlek, szeretlek, szeretlek.

SEMMIÉRT EGÉSZEN

Hogy rettenetes, elhiszem,
de így igaz.
Ha szeretsz, életed legyen
öngyilkosság, vagy majdnem az.
Mit bánom én, hogy a modernnek
vagy a törvény mit követelnek;
bent maga ura, aki rab
volt odakint,
és nem tudok örülni, csak
a magam törvénye szerint.

Nem vagy enyém, míg magadé vagy:
még nem szeretsz.
Míg cserébe a magadénak
szeretnél, teher is lehetsz.
Alku, ha szent is, alku: nékem
más kell már: Semmiért Egészen!
Két önzés titkos párbaja
minden egyéb;
én többet kérek: azt, hogy a
sorsomnak alkatrésze légy.

Félek mindenkitől, beteg
s fáradt vagyok;
kivánlak így is, meglehet,
de a hitem rég elhagyott.
Hogy minden irtózó gyanakvást
elcsittíthass, már nem tudok mást:
Mutasd meg a teljes alázat
és áldozat
örömét, és hogy a világnak
kedvemért ellentéte vagy.

Mert míg kell csak egy árva perc,
külön, neked,
míg magadra gondolni mersz,
míg sajnálod az életed,
míg nem vagy, mint egy tárgy, olyan
halott és akarattalan:
addig nem vagy a többieknél
se jobb, se több,
addig idegen is lehetnél,
addig énhozzám nincs közöd.

Kit törvény véd, felebarátnak
még jó lehet;
törvényen kívül, mint az állat,
olyan légy, hogy szeresselek.
Mint lámpa, ha lecsavarom,
ne élj, mikor nem akarom;
ne szólj, ne sírj, e bonthatatlan
börtönt ne lásd;
és én majd elvégzem magamban,
hogy zsarnokságom megbocsásd.

A HOMLOKODTÓL FÖLFELÉ

A homlokodtól lefelé,
ha jött érzékiség, akármí,
egész testedben mindenütt
jó cinkosra tudott találni.
Milyen gyöngeség, hogy soha
nem volt olyan jó örömed,
mint húsodat felejteni
más húsok ajkai között!

S nem nézed-e irtózva most,
hogy mily hiú és ostoba
a kedvek s nedvek részegen
üdvözölt paradicsoma,
a szép állat, amely nem is
szép tán, csak a te pokoli
kéjed önzése kényszerít,
hogy hízelegj s hazudj neki?

Minden ellenség, ami él,
és csak mint prédáját szeret;
mind csak győzelmének örül,
annak soha, hogy segített.
Sírsz, mert idegen láthatár
borúl rád? Csoda kellene?
Mindig megbüntet valami,
ha rászorúlsz valakire.

Harminc év van már benned; óh,
harminc év, mennyi gyötrelem!
Harminc év, mennyi bujdosás!
Harminc év, mennyi, mennyi szenny.
Bujj el magadba, nyomorult:
egy még szent s tiszta, az agyad,
melyben a test számára csak
undor és megvetés maradt.

Füled és orrod szimatol,
megcsal, megoszt, elad a szád,
a kéz kinyúl, szemed bolond,
sajgó velőd csurranni vágy?
Ébredj! A piszok csalogat!
Vigyázz! Maradj a magadé!
Férfi, légy tiszta legalább
a homlokodtól fölfelé!

KÁR

Kár elrontani, kár,
buta kis életünket,
úgyis ritka az ünnep,
úgyis jön a halál.
Mind, ami konc, ami érdem,
ami lehet, be kicsi!
Maga az ember, ahogy van,
túlhitvány valami.

Sír bennünk az igaz szív
s éppúgy sír a komisz;
kár, hogy túlsokat ártunk
fölöslegesen is.
Pénz, hiuság, becsület: mind
szánalmas csatatér,
s csábit a szó, hogy a lélek
nyugalma többet ér.

Csábit a szó, de a béke
ahogy jön, megy is a perccel;
(könnyü annak,
aki helyett más a gazember!)

Tűnik a perc, s az örök föld
bestiái miatt
meggyűlöljük az égi
prédikátorokat.

Kár elrontani, mégis
rontjuk az életünket,
pedig ritka az ünnep
s úgy is jön a halál.
Küzdünk, sírva, vagy árván,
mint kit a cél megúnt,
s mindegy a cél, az eszközökért
együtt lakolunk.

NYITOTT SZEMMEL

Nem az, hogy nincs sehol sem angyal,
hogy mást vártam, az volt a nagy baj,
az, hogy csalódní lehetett
s megútálni az életet.
Mindegy, miatta vagy miattam,
nyakig az undorba ragadtam
s tisztálkodtam s elment vele
ifjúságom nagyobb fele.

Volt néhány perc, a többbit,
a többbit, a többbit, -
- mit kerteljek? - a többbit
megette a fene.

Nyakig az undorba ragadtam,
a pénz beszélt, én meg ugattam,
aztán megúntam esztelen
siránkozni az életen
s elvonultam s békét találtam
a magam önkormányzatában,
ahol angyalnak nincs helye,
de az ördög sem fekete.

Van néhány perc, a többbit,
a többbit, a többbit, -
barátaim, a többbit
eheti a fene.

Mit hiszek, mi lesz, mi lehet még?
Hiszem a bestia szerencsét,
hiszem, hogy egyszer meghalok
és hiszem, hogy elrothadok;
ilyesmiket hiszek, de nékem
talán már erre sincs szükségem:
nyitott szemmel nézek bele
a rettenetes semmibe.

Lesz egy-két perc, a többbit,
a többbit, a többbit, -
- ügye, fiúk? - a többbit
egye meg a fene!

JANG DSU ÜZENETE

Szomorú minden, szomorú,
szomorú, iszonyú háború,
háború, kár elkezdni,
nem lehet itt csak veszteni,
te maradsz mindig vesztese,
de ha már itt vagy, vágj bele.

Ha itt vagy, bátran vágj bele,
te vagy a világ közepe,
rabolj, ha bírsz, elbuksz, ha kérsz,
a bárány farkas lesz, ha félsz,
a fenevadak mérlegén
erőd az egyetlen erény.

Jang Dsu mondja ezt, emberek,
Jang Dsu, ki rég por s hamu lett,
de szavában, mely bennem él,
az emberevő föld beszél
s azt mondja: nincs vég semmi más,
csak a halál s a pusztulás.

Az emberevő föld megesz!
Jang Dsu üzeni: élj, siess!
Te vagy a világ közepe,
bestia, bátran vágj bele:
amennyit ártatsz, annyi érsz,
amennyit örülsz, annyi élsz!

Amennyit örülsz - iszonyú!
Kár minden, Jang Dsu por s hamú,
kár szólni, hallgat Jang Dsu rég. -
De én hallom üzenetét
s mert szívem csupa rémület,
elmondtam nektek, emberek.

ÉJFÉLI KÖZJÁTÉK

Esett és fűjt; mint a sörét, úgy
vert minden csepp, úgy süvített;
de a Háromcsőrű Kacsá-ban,
hová behajtott a hideg,
forralt bor és fűtött kemence
mellett megenyhült a világ
és zene kavargott a füstben
és szinte riszálta magát:
„Szőrösarcú kis cica,
hol jártál az éccaka
titokba?”

Még vacogott bennem a lélek,
de a nóta már megfogott,
s irigyen néztem a sarokba,
ahol két csendes és nyugodt
úr mulatott... Maguk helyett a
prímást nótáztatták fanyar
és bölcs derűvel... Vacsoráztam
s pattogva dünnyögött a dal:
„Szórszál szitába,
asszony az ágyba,
hosszába!”

Telt az idő... Az urak ittak,
mulattak „személytelenül”...
Néztem, aztán elúntam őket,
éreztem, pillám nehezül...
Fáradt voltam... Nem is tudom már,
cigány és vonó mit mesélt,
mit rögtönzött, de annyi biztos,
hogy a cicára visszatért:
„Pirosszájú kis cica,
mit ettél az éccaka
titokba?”

És altatót zsongott a lárma,
és altatót zsongott a bor:
az asszony hosszában, utána
keresztben úszott valahol:
egybefolyt bennem nóta, álom,
meg a Háromcsőrű Kacsa
s már csak végtelen messzeségből
huncutkodott a muzsika:
„Pirosszájú kis cica,
húst ettél az éccaka
titokba!”

Lassan csönd lett... S hirtelen ég s föld
darabokban szakadt reám.
Felriadtam:... két tenyerével
nyúzta bőgőjét a cigány,
az egyik úr az öklét rázta
s valami bestiát szidott
és vörösen s a hegedűvel
versenyt sívítva bőgte, hogy:
„Pirosszájú kis cica,
vessz meg még az éccaka
titokba!”

- Vessz meg! - bömbölte, és a másik
fizetett. - Még az éccaka! -
- No, no - Vessz meg! -
No, ne bolondulj!
Elhallgatott a muzsika.
Mind hallgattunk. A két úr elment.
Csönd. Kint az eső harsogott.
Aztán cincogva és kajánul
újra rákezdte a sarok:
„Szőrösarcú kis cica,
hol jártál az éccaka
titokba?”

ÖRÖK ÉLET

Mint egy csapda, nyílik és
csukódik a testem,
folyton szűri, amibe
belekeveredtem.

A világot szűröm én,
mint szivacs a tengert,
savakat és lúgokat,
isteneket, embert.

A világot eszem én,
a világ esz engem,
egymás szája és bele
vagyunk mind a ketten.

Egymás gyomra - elemészt,
amit megemészték:
örök halál vagyok én,
mégis örök élet.

VÁLASZ

Láttam a komédiát,
hajam beleöszült.
Minden férfi bandita,
minden asszony örült.

Gyomrom, agyam tele van,
öreg undor éget.
Választ akarsz? Kezdelek
kiokádni, élet!

MÁRCIUS A KÖRÚTON

Az idő
langyosodik,
a felhő
rongyosodik,
itt is, ott
is lyukakat
éget már
rajta a nap,
s bár közben
zúg az eső,
mindnyájan
tudjuk, ez ő,
ez már az
új hatalom,

a legszebb
forradalom,
mely gyógyít
és kicserél
s mindennek
jó, ami él:

az áldott,
drága tavasz
vonúl most
a sugaras
körúton
és a kofa
standjáról
kék ibolya
integet
és kikerics,
s a nárcisz
is kivirít,
és oly jó
az a csodás,
párába-
szótt ragyogás,
hogy szinte
szédülök és
mint mikor
angyali szép
jelenést
lát a gyerek,
karácsony-
fát: nevetek,
s köröttem
már remegő
gyöngyzene
csak az eső,
s ég és föld
éneke mint
a vér friss
üteme ring,
s egyszerre
semmi se fáj,
hisz meghalt,
meg, a halál,
és nincsen
szomoruság
és boldog
lett a világ,
mindenki
gazdagodott,
és a nők

fiatalok -
pedig csak
az az egész,
hogyan nézem
az eget, és
az idő
langyosodik,
a veréb
hangosodik,
a felhőn
kék lyukakat
szakítva
perzsel a nap -
s én kezdem jól érezni magamat.

TÜCSÖKZENE

Részletek

A NYUGODT CSODA

Tudom, semmi, de semmi közöttök
hozzám, butuska tücskök a fű között,
mégis jólesik azt képzelni, hogy
mikor, így este, ablakot nyitok,
nekem üzentek, sok hű kis barát,
lelkendezve, hogy csak szép a világ -
és hogy amiként szobámba a rét
vigasznak lengeti be fűszerét,
a hömpölygő, meleg szénaszagot
s benne az ezer szikra csillagot
s a parázs holdat, ti is úgy külditek,
olyan lélekkel, köszöntések,
úgy építitek, hangokból, puha
zenéből, ide, az ágyam köré,
az izgatott nap romjai fölé,
azt, ami örömünk volt valaha,
közös örömünk: a nyugodt csodát,
a zengő, boldog, nyári éjszakát.

EGY VOLT A VILÁG

Szép volt, isten volt, Egy Volt a Világ.
Tél, tavasz, nyár, ősz: meghitt tarkaság.
Égen és földön mosolygott a rend.
A nap hajnalban mindig megjelent,
mennyei munkás, hős, nagyrabecsült,
barát, aki velem kelt és feküdt,
és fűtött nekem és világított.
Fák közt a kert száz tűz-szeme nyitott;
és eső jött és elverte a port,
s éjjel szelíden csöszködött a hold.
S mindezt nekem tették, személyesen,
és érdekes volt látni, hogy milyen
ügyes az ember. Én is az leszek?
Mért ne? (Hacsak a farkas meg nem esz!)
Borzongó percek s naphosszú öröm:
a tengertől még nem váltam külön,
nem voltam sziget... Imák és csodák:
szép volt, isten volt, Egy Volt a Világ.

TEPLOM UTCA 10

Templom utca 10? Csak rágondolok.
Zár, kapu enged, árnyként suhogok,
s ugyanakkor döngő falak között
a kapualjat megrázva döcög
egy régi szekér. Nefelejcs, dáliák.
Saját magamban haladok tovább.
Tornác épül, derékszögben török,
vadszöllő rakja föl hullt díseit,
hátszél a kertben, ébred a lilium,
s negyvenéves nyár gyűl egy ablakon.
Átcsapok az üvegen, mint a fény.
A konyhában az anyám jön elém,
kísértet, mint én. Bent még két szoba:
itt fekszem (orbánc!), ott bámulom a
szikrázó karácsonyfát... - Állj, ki vagy?! -
Az Egyedüli Jelen. - A tudat? -
Az Idők Együtt. - Mehetsz! - Mint a víz,
fut s áll a tükröd, Templom utca 10!

ROPPANT VILÁG

Roppant világ, gyászé, gyönyöröké!
Mágnesek vonzottak mindenfelé,
rám forrtak, szívtak, nehéz delejek
öntözték, járták minden ízet,
szétszedtek, összeraktak: szüntelen
fuldokoltam egy gazdag Semmiben,
s mint akit rettentő fény altatott,
boldogan túrtem kiszolgáltatott
érzékeim káprázó ünnepét.
Mi volt az a fény? Nyár? Könyv? Lány? Vidék?
Minden, együtt. Mert, hogy csak ez vagy az,
ha magam mondom, akkor sem igaz:
mint a tenger vize a szivacsot,
folyton az örök mindenség mosott,
öblített forró áramaiban,
hogy rokona legyek, határtalan:
Valóság, Álom, ha egész, ha rész,
egy szerelmem volt, a Megismerés.

A TÚLSÓ PART

S ez lett fontos az Istenek előtt.
Áldottak voltak a titkos erők,
melyek a túlsó partra vittek át,
ahol a lélek elejti magát,
ahol gyógyul a fájó akarat,
ahol bilincsét oldja a tudat,
ahol levedli magányát az Egy,
ahol a Sokba az ember hazamegy,
ahol félelem és vágy megszűnik,
ahol az ész nem érzi szárnyait,
ahol a cél leteszi fegyverét,
ahol tárgyitalan merengés a lét,
ahol úgy ringunk, mint tücsökzenén,
ahol már pusztá közeg az egyén,
ahol én jártam: minden pillanat,
ami csak rávesz, hogy felejtsd magad:
ami, álmodva, a vég gyönyöre,
s ha ébredsz, a költészet kezdete.

„TÁRSUK LESZEK”

Csak ifjú költő tud rajongani:
rajongtam Babitsért. Előbb Ady
tanított, a nagy szertelen, a hős,
a lázadó, a sötét angyal, és
a fenséges, tragikus gesztusok.
Babits csak később, lassan, viharok
és romantika nélkül: szavai
észrevétlen tudták hajlítani
a gondolatot: édes kényszerük
gyémántkeményen szabta mindenütt
az igaz utat. Az gyors lelkemet,
ez, ami volt, egész szellememet
gyúrta, emelte: mint a szerelem,
itatott versük: örök-részegen
sóvárogtam, hozzájuk, fölfelé,
valami más, boldog világ felé,
s bármennyi gond, nyűg és kétely nyomott,
társuk leszek, éreztem, az vagyok!

KÖZBEN A TÜCSKÖK

Közben a tücskök, egész nyáron át!...
Mint az örömük, építi magát
életem sok emléke, nagy s kicsi.
Nem is lehet sorjában mondani:
villan a kép, ugrik, furakodik,
kapcsolja, hívja jövő társait,
a másik messze mögötte marad,
s onnan szól közbe: minden pillanat
- amelyben él, az idő szálaként -
együtt érzi az egész szövevényt -
s az egésznek akar beszélni, mint
azok a részeg tücskök odakint:
mind magáét zengi, hirdeti,
a maga tudományát: szavaik
éj-nap némán is úgy zsivajganak,
úgy feszítik lelkemet, tollamat,
hogy már régen nem a réti zenét
kótázom, hanem ezt - a magamét!

KÖVEK ÉS LÁTOMÁSOK

Házak, házak. Paloták. Esti fény.
Mégiscsak messziről jöhettek én.
Házak, paloták, palotasorok,
de szépek, de kevélyek voltak!
Házak, paloták, kövek, ti kövek,
csak nem akart megnyilni szívetek.
Házak, megint paloták, éji fény.
Sokat hányódott még a jövevény.
Házak, paloták, palotasorok,
mint kőhegylánc, olyanok voltak.
Kőhegyláncokban kevély kőszivek,
be mást vártam valaha töletek!
Házak, paloták, rőt hajnali fény.
Napba nézett a fáradt jövevény,
s házak, paloták, palotasorok,
láng villant akkor, szörny jel rajtatok:
romokat láttam, sujtó tüzeket,
tornyaitokon az ítéletet!

SZÉTHULLOTT VILÁG

Rút volt, pokol, Kettő az Egy Világ.
Én meg ő: harctér. Ellenség s barát.
Égen és földön összetört a rend.
A Nap hajnalban most is megjelent,
mennyei örült, robotos balek,
és dolgozott, mert mást nem tehetett,
de énhozzám már alig volt köze.
Öt emelet mélységben, fekete
lichthófra nyílt a szobám; s ablaka,
csak tenyérnyi, az se volt... Ennyi a
jussom? Mit nem még?! Amit kikaparsz
a szemétdomb jövőből!... Csak a dac
tartotta bennem a lelket, meg a
vers és a nők reménye-iszonya,
a nők az utcán, a mozik előtt,
az egyetemen, a vers és a nők:
őket csodálva, bennük, rajtuk át,
szép volt, Isten volt, Egy Volt a Világ.

BABITS

Mit láttam benned? Hőst, szentet, királyt.
Mit láttál bennem? Rendetlen szabályt.
Mit láttam benned? Magam végzetét.
Mit láttál bennem? Egy út kezdetét.
Mit benned én? Gyászt, magányt, titkokat.
Mit bennem te? Dacot és szitkokat.
Aztán, mit én? Jövőm rémálmait.
S te? Egy torzonborz állat vágyait.
Én? Istent, akit meg kell váltani.
Te? Hogy jönnek a pokol zászlai.
S később? Hogy az ellenség én vagyok?
S én? Azt, akit soha el nem hagyok.
Te, tíz év múlva? - Tán mégis fiad?
S én, húsz év múlva? Láss már, égi Vak!
S húsz év múlva, te? Nincs mit tenni, kár.
Húsz év múlva, én? Nincs mit tenni, fáj!
S a legvégén, te? Így rendeltetett.
S én, ma s mindig? Nincs senkim kívüled.

A LEGFŐBB BOLDOGSÁG

A legfőbb boldogság, a legkötebb,
a legodaadóbb, istenítőbb,
az, amely úgy hív, hogy borzongsz bele,
az, amelyben két világ egy zene,
az, amelyben a szellem szárnyra kél,
az, amely már tán nem is szenvedély,
az, amely fény, súlytalan súlyegyen,
az, amelyben minden jel végtelen
az, amelyben már mozdulni se mersz,
az, amelyben örökbéke a perc,
az, amelyben megszakad a tudat,
az, amelyben kicseréled magad,
az, mely, élvezve, a vég gyönyöre,
s ha ébredsz, a költészet kezdete:
A legfőbb tudás nem a szépeké -
bárkié, ki a tulsó partra jut,
s tovább vinni, a közös menny fölé,
Kué Fi és Kleopátra se tud.

MI MÉG?

Mi volt szép? Mi még? Kapásból, s ahogy
Kína mondja: a Tízezer Dolog,
az Egész Élet. Napfény, hópehely.
Nőkből, lányokból még egy tízezer.
Tízezer dal, kép, szobor. A tudás.
A nagy Szfinx s a papírgyártó darázs.
Tízezer álom, vers és gondolat.
A Cuha völgye. Mikroszkóp alatt
a lélek. A bors keresztmetszete.
Repülőgépről Svájcra nézni le.
Egy távolodó csónak. Meduzák
Helgolandnál. Kalypszó. Egy faág
a börtönből. Kislányom mosolya.
Az igazság. A régi Korcula.
Mosztár tücskei. Párizs. Titisee.
Tíz fényévem a Sziriusz felé...
Nem, nem, így a leltár is töredék:
Szép volt a vágy, hogy Semmi Sem Elég!

SZÍVTROMBÓZIS, TIHANY

Ötpercenként jegyeztem. Nitromint
már nem segített. Görcsre görcs! Megint!
Este tíztől fojtogatott-dobált
a szív körül vonagló kín-nyaláb,
este tíztől félhalál-ágyamon
az acélkígyókemény fájdalom:
átbújt a tarkón s a két karba, le,
majd újra fel, a sarkcsillag fele,
s onnan csüngetett, egy szál idegen,
az űrbe, mázsás jajt, a félelem.
Végül csak e szakadó fonalon
kötött a világba a tudatom:
az, hogy fájok. Barát és szeretet
most már csak tehetetlen tanu lett;
kérleltem is: „Menj, Gyulám, te se láss...”
Hajnalra mégis fátylas zsongulás...
S reggelre újra tó s hegy, újra Én!...
(Ötvenegy október tizedikén.)

A HUSZONHATODIK ÉV

Részletek

OSTROM UTÁN

Ostrom után, két börtön közt, mikor
jajban, tűzben, még mindig háborúban,
s ki hogy, boldogabban vagy szomorúbban
mint valaha, futottunk mind, komor
igazunkért, százezrek, s életünkért,
s én tudni, hogy megvagy-e: „Neki ő kell!”
gúnyolt barátom: „Máris ő! A nő kell!
azt lesi, poklát felejtve, a tündért!”
Tudta volna csak, csak sejtette volna,
mid voltam neked két évtized óta,
s mi nekem te! Nem csacska szerelem:
családomon túl, családomon innen
bőség és szükség, ha semmi, ha minden...
S hogy ma is az vagy, köszönöm, szívem!

A HÍR

Mozgás, kép, hang, fagyott-merevedett
minden a hírre, s megállt: valami
ős „Legyen!” a „Ne legyen!”-t mondta ki,
bár, zokogva, még csak a nevedet,
aztán pár szó, még az is leplezett,
s robbanni kezdtek eresztékei
szívnek-anyagnak, s törni-porlani-
párologni percek s évezredek;
s végül a tény: villámok s éjszakák
gyúltak-fúltak-haltak egymáson át,
s menekült, vitt belőlem a világ:
visz ma is, visz: ott vagyok teveled,
nem tudom, hol, s itt: veled s nélküled,
és minden egyre érthetlenebb.

A MEGHITT PERC

Édes emléked, mintha szigetek
rajzanának, úgy vibrál: alig érzem,
már megszületik valahol a térben
a kép, megszületsz. A húnyt szemeket,
talán nem is azokat szereted,
inkább a látó csöndet. Szenvedély? Nem,
nem az hoz vissza (vagy az is, de mégsem
legtöbbször); a nyugalom rejteget
legárulóbban, legjátékosabban,
mint most is, a meghitt perc, óh, hisz abban
volt részünk legkevésbé! Száz alakban
jössz ilyenkor, új tündérem, te, régi:
fénykőd leng, s tudom, mögüle te lépsz ki...
(Csak nem szabad egészen odanézni!)

KERESZTÉNYEK

Nem illetem az európai rendbe
(a vallhatóba): ösztöneimet
törték hitek, szokások, kényszerek,
melyek másoknak szentek: kételyekbe
temetett - rég nem lelkiismeret,
de gyöngesség s únt alku, az, hogy egyre
alkalmazkodtam, beteggé gyötörve
magamat és aki csak szeretett.
Lett volna úgy, lett volna csak hatalmam
rendezni sorsunk, ahogy én akartam,
éltünk volna törvényben és nyugodtan;
de ti másképp mértétek le a végső
parancsokat, *keresztények*, te és ő,
s közben éj lett, s minden azt mondja: késő!

KÉPZELT PÁRBESZÉD

Szóltál? - Nem. - De hisz most is szólsz! - Szivedben
sirdogálok. - Ott vagy hát? - Te tudod.
- Ott vagy, de titok, hogy mi. - Az vagyok,
aminek gondolsz. - Többnek lehetetlen,
mégis csak árny vagy. - Tavaly szeretetlen
hittél éppilyen árnynak. - Óh, azok
más halál voltak, azok a napok,
haragos hetek, órák! - Mind a ketten
romboltuk egymást. - Én, én, tégedet!
- S téged én. - Drágám, te Kiszzenvedett,
te engem csak magaddal: odalett
veled minden örömöm. - Tudom, érzem,
siratlak is már, túlvilági férjem!
- Sírj, sírj, szívem, kísértet-feleségem!

IDEGEN NŐ EGY VITORLÁSON

Kék víz röpül, csattognak a vitorlák.
Bronz lábadtól vérpiros torkodig
érezlek: nevetsz - csillag-fogaid
szikráznak. Hajad, turbánod kibontják
a nyári szelek: gyönyörű kis ország,
gyönyörű, zárt világ vagy: ahogy itt
vezényelsz, nincs férfi, hogy vágyait
ne hívnád, édes, emberi valóság!
Kék víz s kék ég közt visz a csónakod,
s én közben valakire gondolok.
Be gyönyörű vagy! üde és nyugodt!
Kint nyugodt, de bent tűz, láng, repeső vagy!
Az a valaki... *Te élsz*, és erő vagy!...
És elfordulok: bármi vagy, nem ő vagy.

KÉTSZÁZ NAPJA

Nem tudtalak megtartani. Sirodban
kétszáz nap roncsol már azóta, hogy
kioltottad fájó öntudatod:
kétszáz napja nem voltam a karodban,
s ez csak a kezdet. Szöktél, szép halottam,
szöktél előlem? Búcsúd én vagyok,
az is, akihez szólok, s válaszod,
s a rémes éj, s ami most még soron van
s amit jó lett volna kerülni. Jaj,
de rossz kivüled! Vagy még? Eh, hamar
a sötét csöndet, az jól eltakar!
Te sem tudsz megtartani, még te se!
Kétszáz nap. Mi vagy? S én mi?! Kezdet
két külön útnak szét a semmibe.

LELKEKNEK EGYESSÉGE

Ha tudott rólad, aki csókol, és
ha tudom, hogy rád gondol: téged éltet,
s te beleköltözöl, édes kisértet,
és az idézett és aki idéz,
egymást növeli: lelkeknek mesés
egyessége ez, oly keveredések
tükörijátéka, amikkel az élet
máskor csak lopva s kényszerből igéz:
hűség s hűtlenség jajdul össze bennem
féltékeny és oldozó szeretetben
(kettőben három és három az egyben!)
s mint túlvilág kérdi a pillanat,
hogyan ami még te, már az se te? - Vagy,
hogyan ami nem te, még az is te vagy?

A KEZDETE VOLT CSAK...

De hát mért nem voltál elég, ha így
szerettelek? - Lassan derült ki, hogy
mit értünk egymásnak: büntudatod
sokszor hitte: jobb, ha, bárhogya, szakít;
a fájó üdv új fájdalmakba vitt,
s közösségünk így maradt zaklatott,
ideiglenes: kegyetlen kapocs
zárt gyönyörét és tiltásait.
Gyöngék, gyávák, bolondok mind a ketten,
nem bíztam benned eléggé, s te bennem;
a legnagyobb jó voltál életemben
és most mégis a kevésért siratlak:
minden kincs a kezdete volt csak annak,
mit bűneim benned eltékoztak.

MÁS NŐK

Nézek más nőket: két láb hozza őket
és viszi, csont s hús építményeit,
olyanok, mint te: szárnyas szerveik
beljük kötik az eget, a földet
- melyikbe hogy! - központok, nem különbek
egyéb élőknél: mind ürül, telik,
s némelyik gyönyörű, de mindegyik
vegytan és géptan gyártmánya. Belőled
ennyi sincs már, de ha rád gondolok,
ma is több vagy mindennél! Mi tudott
- mi tud? - úgy kápráztatni, mily titok
benned s bennetek, hogy oly hidegen
nézek rátok, és mégis részegen?!
Soha se túl, se innen: jaj nekem!

KÁR VOLT, VAGY MEGÉRTE?

Hang suttog: „Bűnben s ezen a napon
lettem, huszonöt éve, az övé.
Ez még átsajog. Hogy fejfám fölél
hajlik-e néha, nem látom-tudom.
Sok év alatt sok gyönyör s fájdalom
vezette utam e mély ágy felé.
Föld- s deszka-vért zárul szivem köré,
Nem vagyok: általa gondolkozom.
Emléke vagyok! Ahogy az a nap
kiszolgáltatott, úgy kezébe ad
- sőt jobban - e sír; de csak pillanat
jut már neki is, hogy kezdetre-végre
gondolva, s ha tud még törődni véle,
döntsön... Óh, dönts hát: Kár volt?
Vagy megérte?!”

MOST CSAK LÉLEKBEN

Jó volt, míg éltél: most, bárhogy szeretlek,
nagyon hiányzik testi meleged,
hozzámbújásod, a tekinteted
és hangod selyme, s az állati selymek,
a bőrdéi, s mozgásod, a melled,
s mind, ami voltál, kéz, láb, szív, szemek,
agy, száj, fül: ha csak vártam jöttödet,
érzékeim már veled töltekeztek,
s ha csókoltál, ettelek-ittalak,
hús, csont, ideg, száz szájjal szívталak,
s huszonöt évig meg nem untalak;
most csak lélekben tudunk keveredni
s meztelenséged is csak képzeletnyi:
nem bírod inged, a halált, levetni!

VALAMI ÖRÖK

Valami örök tovasuhogás
valami csöndbe, puha végtelenbe,
valami tegnap, mely mintha ma lenne,
valami vízalatti ragyogás,
valami messze, panasznéma gyász,
valami jaj, melynek már nincs keserve,
valami vágy s a vágy tilalma benne,
valami könnyű, szellőhalk varázs,
valami, ami nem is valami,
valami még kevesebb, az, ami
valami tűntén kezd csak sejleni,
valami lassú, árnyhús rejtelem,
valami, ami újul szüntelen,
valami gyors, lőtt seb a szivemen.

SOHA

S megint a gyepszegélyes homokút,
aztán a tág kép, föl, a réten át,
aztán, mint húsz évig, a sok virág,
aztán a remény, hogy tán, éppen úgy,
mint egykor, elém szalad: újra bűg
a gerle, szív suttog és minden ág:
öt jelzi az édesedő világ
(bár, mint a tavasz, az is szomorúbb:
tudja, hogy játszik)... Aztán domb, kövek,
aztán a végső hajlat, sietek,
aztán a jázminosor a rács megett,
aztán háza teteje, ablaka,
aztán egy kis kéz, aztán ő maga:
aztán a Nem, a Most Sem, a Soha.

ÉBREDÉS

Hogy szúnyogok után az első légy csipett,
fölkelttem. Szürkület mocskát mosta a fény
a tájról. Ideges voltam; és jaj, szegény
szivem hogy vert: talán az éji rémeket

rettegte reggel is, a lelkiismeret
lázado álmait, a gyáva! Szégyenén
töprengve agyam úgy látta, hogy nincs remény;
majd, hogy földi sor a részleges becsület.

Részleges becsület? Nevettem magamon,
négytől hatig csupa önvád. Szakállamon,
éreztem: máris a sírban nő! Hogy kinéztem,

jött a hajnali gyors, ment dolgára a méh,
s frissen és boldogan harsant az ég felé
a megtisztult világ. Nem volna szabad élnem.

SOKÍZÜLETI GYULLADÁS

Szúró csizmáit, lángoló
kesztyűit térdig, könyökig
rám húzta a fájdalom, és
kegyetlen dróthuzalait

csontjaimon átverve úgy
összevarrt, oly förtelmesen,
hogy izzó öltések alatt
üvölt most minden idegem.

Ezek az üvöltő jajok
ma az én csalóányaim
és pacsirtáim, ez a sok
égbetrillázó, buta kín,

ez a sok sajgó dagadás,
ez a sok áradt rém, ezek
a villámló térdek s bokák,
ezek a mennydörgő kezek,

ezen hasogatják agyam
és csak kínjaim tudata
emlékeztet még néha rá,
hogyan ember voltam valaha.

.oOo.